

Ignatius Weitenauer
‘Demetrius Philippi’

Tragoedia
(1758)

Jan-Wilhelm Beck
Institut für Klassische Philologie
Lehrstuhl Lateinische Philologie
Universität Regensburg
Universitätsstraße 31
93040 Regensburg
März 2008

Argumentum et Animadversiones

I. Philippus Macedonum rex, ingenio callidus, bello fortis, odio in Romanos acerrimus, duos genuerat filios: quorum maior Perseus, e Gnathaenio pellice, nihil habebat regium nisi regnandi cupiditatem; minor Demetrius, legitimo toro natus, iis omnibus excellebat, quae praestantissimum regem promitterent Macedoniae, nisi nimius Romanorum favor exitio adolescenti fuisset. vicerat Philippum saepius T. Quintius Flamininus assertaque in libertatem Graecia, quam Philippus oppresserat, obsidem Demetrium duxerat in triumpho; quo tempore adolescens omnium in se oculos animosque convertit. cum deinde Philippum universa Graecia accusaret Romae, legatus pro patre Demetrius tanto favore exceptus est, ut in filii gratiam patri Senatus ignosceret. inde Demetrio honoris et apud Macedones gratiae plurimum, spes regni haud dubia, sed et animus paulo inflatior nec satis cauti sermones; odium vero, invidia, suspiciones a patre fratrequae. pater nova in Romanos bella et foedera clam parabat, inprimis cum Bastarnis, e quibus princeps regius sororem in matrimonium obtulit, alterutri filio regis iungendam. interea non desistebat Perseus apud patrem, nunc Romanorum amicitiam, nunc proditionem etiam Demetrio obiectare. quod cum sentiret iuvenis, fugam ad Romanos per Paeoniam meditatus est, cum Philippus Aemum montem summo labore conscenderet, prospecturus exercitui in Italiam iter, Demetrio interim per honoris speciem a se amandato. proditum fugae consilium et fictae a Perseo T. Quintii literae ita commoverunt regem, ut veneno oblato Demetrium innocentem occideret; quem, hausto iam veneno, suffocare etiam aggressi sunt inimici, simplici parricidio non contenti. cognito rex per Antigonom Persei scelere adeo doluit, ut et excluso fratricida Antigonom destinaret regni haeredem et ipse paulo post occisi filii desiderio extabesceret; cui deinde Romani, everso Macedoniae regno ductoque in triumphum Perseo regum ultimo, magnifice parentarunt. Livius a l. 24 ad 46, maxime l. 39 et 40; Iustinus l. 32; Plutarchus in Arato, Paulo Aemilio et T. Quintio Flaminio; Pausanias in Corinth.; Polybius Legat. Excerpt. 46.

II. Huius Tragoediae heros, etsi Vlysses aut Annibal non est, multa tamen affert poemati decora, seu gravitas negotiorum seu motus animorum desideretur. gentis utriusque, Romanae et Macedonicae, potentia, magnitudo et aemulatio, quae ex omnibus paene scenis translucent, mentes audientium excitant. Macedones antiquo, Romani novo orbis imperio elati, ita inter se contendunt, ut Demetrio non suus tantum populus faveat, sed ille etiam, qui viribus et maiestate vincit. versatur in spectatorum animis ac propemodum oculis ingens illa fatorum mutatio iamque impendens conversio summi imperii, quod Monarchiam dicimus, paulo post a Macedonibus ad Romanos in perpetuum transferendi. supremam hanc gloriam consecuta est Roma, dum nostri huius Demetrii necem in Perseo deinde ulciscitur. characterem herois, antequam in conspectum se det, ex ore Persei cognoscit auditor, familiariter ad amicum dicentis:

*Magnanimus, ardens, liber, ingenuus, potens
Carusque cunctis; et mihi carus foret
Et ante cunctos, ni meus frater foret.
Hoc crimen illi est unicum, quod frater est.*

Aperta haec, ab hoste capitali profecta confessio plus habet ponderis quam laus amicorum quaecunque, dum virtutis testimonium ipsi invidiae odioque summo extorquet. ne bellicas quidem laudes in eo desiderari passus sum, Pausaniae historia fretus, qui in Messeniis praeclaram Demetrii expeditionem contra Messeniam et Ithomen recenset. illud etiam favori et miserationi non mediocre incrementum addit, quod, cum in Romana legatione Demetrius Macedoniae quietem, parenti regnum et pacem conservasset, ab eodem patre nunc iusti ac debiti praemii loco exitium ferre cogitur.

III. Sed hoc ipsum tibi, Lector Benevole, videbitur fortassis intolerabile, quod usque adeo ingratus pater benefactis malefacta reddit idque impune. verum ipsa historia Philippum absolvit, culpamque omnem in impium fratrem Perseum transfert: illius enim diuturnis criminationibus plenam denique fidem apud patrem fecere, quemadmodum narrat Livius, fictae T. Quintii literae, in quibus proditionis reus Demetrius aperte ostenditur. accusatione tanti ponderis obrutum damnare pater sine iniustitiae nota potuit; imo cum eadem iustitiae et magnanimitatis laude, qua Bruti severitatem celebramus, paternae caritati amorem boni publici anteferre ausi: nam innocentia, Philippo incognita, miserandum principem tueri non ante potest, quam ubi sero intellecta, Philippi quidem lacrymas ubertim elicit, sed vitam iam morienti non servat. multo operosius negotium est et in hac Tragoedia et in iis omnibus, in quibus a patre filius interimitur, ut satis credibile poeta efficiat, paternum animum intra unius diei spatium usque ad occidendi filii consilium descendere. in homine fero et barbaro immanis crudelitatis impetus repente procurrere eo usque potest; sed Philippus talis nec in historia legitur nec esse apud me salvus Tragoediae legibus potuit. gradatim eo deducendus mihi Philippus fuit, sed intra horas tres quatuorve, ac demum impellendus sic, ut veri simile fieret, a tali rege talem filium tam subito morti addici. hoc si perficerem, maiorem gratiam a viris prudentibus et humanam naturam intuentibus speravi me initurum, quam si caecis eventuum filis et agnitionibus quibuscunque involverem omnia et implicarem. ante ipsum Tragoediae exordium iam pridem exulceratus Philippi animus est et indignatione adversus De-

metrium ac multiplici suspicione impletus. talem apud me in theatrum affert mentem, qualem ei ex historiae fide Livius et Iustinus contra filium tribuunt. nec unquam in hac Tragoedia Philippus in scenam prodit, quin argumento aliquo novo vetus eius odium in Demetrium inflammetur. hinc Persei calumniae, hinc ipsae Demetrii res praeclearae gestae irritant et exasperant regem. denique Romanorum patrocinium, quo nihil videri poterat ad principem defendendum validius, miserum ruina involvit. Actu V. Scena II. veluti decretorio certamine rex a Legato Romano ita urgetur, ita loco pellitur, ut consistere nusquam possit; tentatis incassum omnibus, cum effugere se non posse videt, extremum Romani Senatus mandatum accedit, quo consilia sua omnia iugulari intelligit. hoc imperium ultimum ei desperatam illam vocem exprimit, initio Scenae tertiae eiusdem Actus: *obediatur*. superveniens Perseus ea omnia congerit, quae aestuantem iracundia patrem ad perdendum absque mora Demetrium possunt impellere.

IV. Impietatem Persei abominandam, quae omnibus seculis horrore fuit, sine poena e theatro dimittere fas non erat. equidem digno eum supplicio post aliquot annos affectus Roma, exutum regno, vinculis onustum, triumpho et custodiae perpetuae addictum. sed haec, tanto temporis intervallo a Demetrii obitu disiuncta, in eandem Tragoediam compingere non sum ausus; nam etsi celeberrimus in Germania poeta tragicus id facere non dubitavit, eius tamen exemplo tutum me fore nequaquam speravi. Thomas Cornelius, Petri frater, merito sufficere credidit, si acerbum hoc supplicium, quod per temporis rationes exhibere non posset, certo subeundum praenunciaret; cum satis hoc modo spectator sentiat, ne principibus quidem impune abire, quae contra ius et fas patrarint. quis tamen has poenas praediceret? in Cornelii Tragoedia Philippo regi datum est id negotium, qui Scena ultima vaticinantis instar futura aperit et, si iustum modo caelum sit, ait fore, ut Romani crimen Persei castigent et vinctum triumphum ignominiae destinent. dubitare tamen licet, an haec satis convenienter Philippi superbiae, qui, cum bellum Romanum eo ipso tempore animo agitare et Macedonum vires hostilibus pares duceret, laureas et spolia Macedonum regno obventura, non clades et probra ultima augurabatur. aliam ego viam tentavi et Legati Romani ore, non ut prophetae vaticinantis, sed ut viri gravis cavere iubentis et minitantis, ita Perseum allocutus sum:

*Fortasse fratrem perdere muliebris furor
Et fallere patrem poterit; at Roma id nefas
Non sinet inultum: purpura obtingat licet,
Ne veste pulla purpuram hanc mutes, vide,
Ne genua nostri prendere aliquando ducis,
Ne lacrymis eluere cogaris scelus
Romaeque praesens esse, sed nunquam redux.*

Quae quanquam certo eventura nemo hominum nosse illo tempore poterat, vere tamen et singillatim impleta suo tempore fuisse spectatores ex historia sciunt. ad haec praesens etiam poena, eaque luculenta et regia, Perseo a rege patre denunciatur, dum ad finem catastrophes eum haereditate et succedendi iure privat regnumque Macedoniae Antigono principi, Demetrii amico, a se traditum iri apertissime profitetur. neque id arbitrato meo fingitur: nam ita Philippum decrevisse, e Livio et Iustino compertum est.

V. Legatus Romanus in mea Tragoedia idem est, qui ad regem Philippum missus in historia legitur. magnitudinem et maiestatem Romae, qualis eo tempore fuit, in eo spectare licet. urbs regum dominatrix est, quae leges accipere cogit et omnia eo vertit, quo ipsius utilitas suadet. ceteras quoque personas, Antigonom principem, Xychum amicum Persei et Paeoniae praetorem Didan, veritati historicae quam simillimos feci. Cotto princeps Bastarna opportunitatem non unam mihi praebuit, ipse quoque ex historiae solo creatus, narrantis, oblatam Philippo Macedonum regi a Bastarnarum principe regio sororem virginem, quam filiorum alterutri in matrimonium collocaret. Thomas Cornelius, relicto fratre, sororem in theatrum educit, quam Erixenam vocat. haec meta est, in quam ambo fratres, Perseus ac Demetrius, per Tragoediam totam collineant; huc vota, huc consilia omnia unice tendunt. rivalitate illa fratrum et amantium trium suspiriis mutuis Actus omnes implentur, adeo, ut Tragoedia non morum, sed amorum schola sit deque sua gravitate ad effeminatae elegiae mollitudinem descendat. amoris occasionem, quam praebebat historia, ne ego quidem repudiavi; sed operam dedi, ut amor condimentum esset, non ut convivium. Gallicus ille Demetrius Actu quarto Scena quinta, postquam in theatro deinceps non apparet, iis intemperis agitatur atque ita de sua Erixena cum rege patre agit, ut reverentiae, iuris, naturae oblitus esse prae amoris vehementia videatur. non dubitat conceptis verbis minari Philippo, nisi cedat Perseus et Erixenam sibi relinquat, se dolori suo fratris sanguine facturum satis. eo etiam prorumpit, ut exclamet:

*Nil iam timebo, hoc unico amisso bono,
Rerum universa machina intereat licet.*

Non summum duntaxat, sed unicum bonum in thalamo collocat eoque averso orbis terrarum ruinam pro nihilo ducit. ibidem Didae praetori, consiliis suis adverso, praesente Philippo patre, necem minatur; et increpante Philippo proterviam, easdem minas redintegrat, iurans etiam, se vel inspectante patre Didan furori suo immolaturum. tui, Lector Benevole, iudicii est, quid de his moribus statuendum censeas. ego unum addam ex Aristotele, personas in Tragoedia peiores esse, quam necesse sit, non debere.

VI. Dum in Corneliani Demetrii mentionem incido, celebris illa occurrit quaestio, an aut quantum primariae poematis actio mutari a poeta possit et ab historica veritate recedi. Thomas enim Cornelius Demetrium non veneno, sed ferro, nec alieno scelere, sed sua manu cadere fingit, ob amissam Erixenam aegritudine animi ac desperatione victum; quorum utrumque monumentis historiae notissimis aperte repugnat. plerique ita sentiunt, actionis primariae summam et caput a theatri poeta servari integra et intacta debere; cetera, quae circumstantiae appellari solent, mutari eius arbitratu posse. dum gladium Cornelius veneno subrogat, haud dubie id ad rei adiuncta pertinet neque ipsam actionis primariae summam attingit. quod ipse Demetrius violentas sibi manus affert, multis videbitur ipsum actionis caput et summam evertere; fortasse tamen non deerunt, qui etiam hoc ad circumstantias ablegent et poetae potestati ac iuri non inviti permittant. ego cum Demetrium scriberem, de hac Thomae Cornelii Tragoedia ne cogitationem quidem suscepi; sed, si eius tam memor tunc fuisset, quam fui immemor, nunquam tamen imperare mihi potuissem, ut duas has eius mutationes relicta historia imitarem. veneni loco ensem deligere, tantum abest, ut ultro vellem, ut mortem veneno allatam etiam longe praeferam; ferrum enim repentino exitio heroem tollit eodemque ictu eius vitam et spectantium affectus praecidit. at virus haustum moras patitur et sermones morientis admittit et finiri negotia patitur et astantium singultus et lacrymas ante obitum heroi ostendit; quae omnia quantum miserationem adiuvent, experientia et ratio docent. in Gallico quidem theatro nihil intererat, veneno an gladio periret iuvenis regius; cum enim extra conspectum moriatur Demetrius, imo totius Actus quinti tempore spectatorum oculis subducatur, genera mortis omnia ad motus animorum diuturnitate alendos aequae sunt inutilia. sed incredibile dictu est, quantum amittat Tragoedia, si heros moriens celetur spectantium oculis; praesertim si toto Actu ultimo, qui summum exigit incrementum affectuum, ille e scena removeatur. nec mutationem alteram ulla mihi ratio persuaderet: tum ne fidem amitterem spectatorum, quos timerem dicturos, 'non se occidit Demetrius, sed a patre ac fratre occisus est'; tum ne rem pessimi exempli absque omni necessitate docerem, desperationem et sui ipsius caedem propter unius mulierculae iacturam; tum ne contra praeceptum Aristotelicum in Poetica peiorem Demetrium facerem, quam sit opus, affingendo ei scelus ultimum voluntariae necis, quam etsi inter virtutes mirarentur antiqui, siquis eam sibi virtutis amore conscisceret; iidem tamen, si e desperatione mera oriretur, ipsi quoque damnabant et contemnebant. felicissimus poeta tragicus, Antonius Clausius, quoties in theatris pluribus Stiliconem ostendit coniuratione in lucem protracta, ipsum sibi manus attulisse finxit; at ubi Tragoediam hanc cum ceteris iuris publici facturus, ad limam ultimam omnia revocavit: ad historiam, quam ante reliquerat, consulto reversus est; nec iam sua manu Stiliconem tollit, sed iustitiae tradit abducendum et supplicio afficiendum, quemadmodum rem contigisse illorum temporum historia docet.

VII. Complures interrogarunt, cur Actus ultimi Scenam septimam tantopere contraxerim nec innocentiam Demetrii Philippo patri pluribus demonstrarim; Xychi enim confessio de literis nomine T. Quintii fictis ita brevis est nec ullis argumentis munita, ut mirum sit, suspiciosissimum regem affirmationi tam nuda tam celeriter credere. dicam, quid reposuerim; nam et lectores in eandem dubitationem delabi facile possunt. Scena illa fieri longior nec debuit nec omnino potuit. Antigonus, ut narrat Livius, e Xycho elicit arcanum illud scelestum, quo literas Quintii Perseus finxerat earumque maxime invidia Demetrium ceu proditorem et parricidam oppresserat. statim ergo Antigonus ad Philippum accurrit, falsitatem accusationis indicat, Xychum fraudis administrum ostendit. fatetur Xychus et veniam supplex rogat. sufficere haec debent Philippo, ut vel penitus innocentem Demetrium credat vel certe literis Quintii moveri desinat, quarum dolum reus ipse Xychus negare non audeat; non obiecturus ultro caput suum tanto periculo, sed inficiaturus crimen, si suam et Persei innocentiam tueri posset. longior ergo confessio haec esse non debuit, sed ne potuit quidem. urget suprema necessitas, quam rex Philippus illo versiculo indicat: *Modo ne venenum filium iamiam hauserit.* Demetrio succurrere, executionem suspendere, vitam eius discrimini praesentissimo eripere necesse est; narrationem Xychi audire, argumenta in utramque partem librare, conferre cum Perseo, haec agitare deinceps licebit. Demetrio mortuo vitam redere non licebit.

VIII. Poeta superioris seculi Cremifanensis in Austria inter alias Tragoedias, quas ad illorum temporum normam factas in lucem edidit, Demetrio titulum hunc praefixit: *Innocentia dolo circumventa*; aptissime hoc ad concitandam miserationem in nobilissimum iuvenem. superest officium Tragoediae alterum, terror, qui nimirum, uti definitio Tragoediae poscit, spectatorum animos purget et cupiditatem vitiumque dedoceat. philosophicum hunc et poeticum terrorem consequi me posse non speravi, si Demetrium omnis omnino vitii expertem scenae committerem. et subministrabat historia, quod vitio verti iure posset, libertatem linguae nimiam. occasio haec est documenti ad mores et vitam humanam utilissimi: eadem enim culpa, quae Demetrio nocuit, aliis nocere innumeris solet. ne tamen auditoris favorem in Demetrium imminerem, occasionem studiose captavi, qua vitium excusando extenuarem. tota autem Tragoedia attente considerantes ita monet: noli esse linguae immodicus; quantacunque enim tua sint merita, quantumvis potentes amici, quantumvis illibata in ceteris innocentia, hic unus tumor perniciem tibi accire potest. fabula generalis, ad mentem Aristotelis nominibus propriis omnibus spoliata, duobus illis versiculis comprehenditur, quibus Legatus Romanus totam Tragoediam finit:

*Princeps amatus exteris, carus domi,
Favore nimio elatus, heu, cadit a suis.*

Personae

Philippus	rex Macedoniae
Perseus	filius Philippi maior
Demetrius	filius Philippi minor
Q. Marcius	ab Romanis ad Philippum legatus
Cotto	princeps Bastarna
Antigonus	Antigoni Macedonum regis ex fratre nepos
Didas	praetor Paeoniae
Xychus	Perseo familiaris
Milites	
ceterique Comites	

<Vmbra Alexandri M.>

<Genius Romae>

<Comites>

<Nuncius>

<Ariobarzanes>

<Darii filius>

<Ariobarzanis Armiger>

<Darius>

<rex>

<Chorus Persarum>

Scena figitur Heracleae, in regia Philippi.

Prologus

Vmbra Alexandri M., Genius Romae, Comites, <Nuncius>

Gen. Quid ergo Alexander postulat?
Cur ab Elysio huc ad nos remeat?
Alex. Percepi Romani nominis gloriam:
Vestram Macedoniae meae expeto amicitiam.

I.

Hanc dexteram orbis prostratus expavit, 5
Haec patrio fulmine hostes prostravit,
Dum velis,
Dum telis,
Dum spissis
Sarissis 10
Elata in caelum est Macedum sors
Et abstulit hostes aut fuga aut mors.

II.

Quod mihi tum Iupiter Ammon concessit,
Id Capitolinus per Romam nunc gessit: 15
Translata
Sunt fata,
Per castra
Ad astra
Romulidas extulit bellica ars,
Imperium orbis dat filiis Mars. 20

III.

Hos socios colant Macedones mei,
Participes laudis et bellicae rei:
Sint acta
Haec pacta,
Sit una 25
Fortuna,
Sit Gordium vinclum haec foederis vis,
Quod nulla dissolvat aut distrahat lis.

- Gen. Placet amicitiae vinculum,
Cuius obsidem habeo Demetrium,
Macedoniae decus et corculum. 30
- Alex. Scio heroem iuvenem,
Amicum Romae et hospitem.
A me fundata est Macedonum gloria;
Sub altero Philippi filio fiat nunc maxima. 35
- Cho. Dii, fortunate omen!
Romae Macedumque nomen
Crescat in Demetrio,
In Philippi filio.
Io, impleatur omen, 40
Neque minus Magni nomen
Hic Philippi filius
Mereatur inclytus.
Dii, fortunate!
- Prodiens.*
- Nunc. Heu, laetum paeana omittite,
Demetrio principi mecum ingemiscite. 45
- I.
Ah, siqua pietas,
Ah, date lacrymas!
Iuventae flos pulcerrimus,
Graecorum spes Demetrius, 50
Heu, subito opprimitur,
Extinguitur.
- II.
O princeps eminens,
Sic peris innocens?
Romani amor nominis 55
Nullius reum criminis
E culmine in praeceps dat
Et enecat.
- III.
O Macedonia,
Ingrata patria! 60
Afficto pressus crimine,
Damnante patre iudice,
A fratre frater perditur
Et moritur.

Alex.	O casum improvisum! O facinus utrisque invisum!	65
Gen.	Et Romae amor perdit insontem?	
Nunc.	Hunc solum habuit calumnia fontem. Heu, linguae libertas noxia, Quanta subis saepe supplicia!	70
Gen.	Illustre vitium est, esse linguae immodicum.	
Alex.	At crimen immane est, damnare innoxium.	
Gen.	Lues, lues, Macedonia.	
Alex.	Probo iram; age, flagitium vindica.	
I.		
Alex.	Age, Roma: Sontes doma.	75
Gen.	Vindicabo Nec cessabo.	
Alex.	Vindica iniquam mortem, Vindica amici sortem.	80
Gen.	Vindicabo saevam mortem Et amici diram sortem.	
Ambo	Stat tetrum crimen plectere, Nec iustam iram possit quisquam flectere.	
II.		
Alex.	Tam nocentem Perde gentem.	85
Gen.	Tam nocentem Perdam gentem.	
Alex.	Sterne valla, verte tecta, Luat regum stirps resecta.	90
Gen.	Sternam valla, vertam tecta, Luet regum stirps resecta.	
Ambo	Indigni diademate In servitute poenas dent pro scelere.	

	III.		
Chori	Pars I.	Age, Roma: Sontes doma.	95
	Pars II.	Vindicabit Nec cessabit.	
	Pars I.	Vindica iniquam mortem, Vindica amici sortem.	100
	Pars II.	Vindicabit saevam mortem Et amici diram sortem.	
Omn.		Stat tetrum crimen plectere, Nec iustam iram possit quisquam flectere.	

Actus primus Scena prima

Perseus, Xychus

- Pers. Tandem triumphat Perseus, tandem patris
Devictus animus cessit insidiis meis. 105
Optata nobis tamdiu illuxit dies:
Lustrale Sacrum, nuper infausto omine
A fratre ruptum, facere rex iterum iubet;
Quo perpetrato, milite atque aula palam 110
Diadema avitum Perseo imponet parens,
Tandemque, victo fratre, successor throni
A patre destinatus agnoscar, Xyche.
- Xych. Dies beata, qua mihi primo licet
Audire summam gaudii ac voti mei 115
Et gratulari Perseo summum hunc gradum.
Quantum stupebit frater, ad nos cum redux
Cinctum corona Persei cernet caput!
- Pers. I nunc mihi que, frater, insulta, insolens!
Iacta patronos, Quintii et Romae cliens! 120
Tu castra sequere, bella Bastarnis move
Obsessaque ante moenia illusus sede;
Absente dum Demetrio hanc frontem teget
Insigne regni, tu tuam galea preme.
Quanquam, fatebor, nil habet Demetrius, 125
Quod iure damnes; criminis reperi nihil,
Nisi, Xyche, quod me est melior et vincit nimis.
Hoc peccat unum, quod nimis dignus throno est.
- Xych. Et nimia virtus saepe prae vitio nocet.
- Pers. Magnanimus, ardens, liber, ingenuus, potens 130
Carusque cunctis; et mihi carus foret
Et ante cunctos, ni meus frater foret.
Hoc crimen illi est unicum, quod frater est.
- Xych. Inexpiabile hoc et aeternum est scelus:
Regnare quam diu potest, hostis tibi est. 135
- Pers. At hoc timore liberat tua me fides,
Brevique fratrem ... sed quid hic aeris sonus?
Heu, timeo fratrem, nequid intentet mali.

Scena secunda

Perseus, Xychus, Didas

Did.	Salveto, princeps.	
Pers.	quo, Dida, res sunt loco?	
	Quid te videmus?	
Did.	misit huc Demetrius,	140
	Venturus ipse, iamque prope limen subit.	
Pers.	O mihi nefastum rursus ex fausto diem!	
	Cur Heracleam frater? aut cur hoc sinis?	
Did.	Sollicita pro te studia vigilarunt mea:	
	Auctore me Demetrius victor redit.	145
Pers.	Quid inquis? etiam victor? atque auctore te?	
	Sicne illa pro me studia vigilarunt tua,	
	Demetrium ut reduceres mihi in hunc diem?	
	Et laureatum? nempe quo melius dein	
	Diadema iunctum laureae illustret caput.	150
Did.	Arcana, princeps, et nova et mira audies.	
	Consilia fratris omnia elicui sagax	
	Pandamque fidus Perseo. hoc unum doce,	
	Nondumne Apelles cum Philocle Roma rediit?	
Pers.	Rediere, sed iubente me clam se tegunt	155
	Latentque patrem. gesta sunt Romae omnia,	
	Vt expetebam; commodam tantum diem	
	Expecto et horam, qua parens pateat dolo.	
Did.	Audi ergo, princeps, et meam lauda fidem.	
Pers.	Tace, per hortos regio frater subit.	160

Scena tertia

Perseus, Xychus, Didas, Demetrius, Cotto *captivus inter* Milites

Did.	Rex, vive, victor inclyte et Macedum decus.	
Dem.	Pro patre vici et militum vici manu:	
	Debetur illis laurus haec plusquam mihi.	
Milit.	Rex, vive, victor inclyte.	
Pers.	an fratrem alloqui	
	Et gratulari nobilem palmam licet?	165

- Dem. Licet decetque, frater; et grates tibi,
Qua mente gratularis, hac refero lubens.
- Pers. Captivus hic, an fallor, est Cotto meus?
- Cott. Cotto est, amice, Macedo quem vinclis gravat;
Gemeretque mecum pariter in vinclis soror, 170
Nisi maluisset liberam victor domi
Illacrymare patriae eversae malis.
- Pers. Humanitasne tanta victori fuit?
Clondica nempe molliit Demetrium,
Manusque victas virgini hic heros dedit. 175
- Dem. Noli exprobrare, frater, illustres faces:
Non erubesco, principem princeps amo
Pridemque amavi; non caret hic oculis amor:
Clondica digna est, dignus illius gradus;
Nil humile presso, non colo Gnathaenium. 180
- Cott. Et quo facilius cedat his flammis soror,
Vastata patria efficiet, et Peuces rogos
Amoris ignes subdet et manicae meae.
- Dem. Ah, Cotto, cessa. vulnus, heu, quantum innovas?
Nempe hoc videbam, petere Bastarnas pater 185
Cum iussit armis ac tuam Peucen premi:
Ardebat animus obviam ferri in necem,
Clondica sola terruit amantis manum.
Horrebat animus; quid tamen facerem miser?
Iubente patre nonne parendum fuit? 190
Pietas amorem vicit, invitum licet;
Et ipsa facinus, credo, Clondica hoc probat.
Certe probabit et dabit veniam reo,
Cum se doloris fregerit sensim impetus.

Scena quarta

Philippus, Antigonus, Priores

- Phil. Rediitne natus?
- Pers. victor et rex huc redit. 195
- Dem. Diu superstes impera, rex et pater,
Finesque Macedum patrios felix rege
Et victor auge. fert tuum domitus iugum
Bastarna, et Ister victa te Peuce colit.
- Phil. Vltrone se subiecit, an capta est manu? 200

- Dem. Armonia nullo sanguine aut pugna stetit;
 Namque incolas communis abstulerat fuga,
 Interque montes quaesiit latebras pavor.
 Ergo occupatis moenibus, signa effero
 Pergoque ad Istrum, qua tumens Peucen rigat. 205
 Vbi iussa sese dedere, obsequium negat,
 Vi pressi eadem, qua tuo iussu trucem
 Concussi Ithomen nuper arcemque inclytam
 Messeniasque te tremere docui plagas.
- Pers. Sed hic repugnans arma et invitus tulit; 210
 Clondica quippe terruit amantis manum.
- Dem. Solus ego vici, frater; et solus loquar.
 Diu assidere moenibus puduit, pater:
 Iacta per Istrum mole, committo insulam
 Et continenti iungo; traicio meos 215
 Murosque tandem supero. sed atroci impetu
 Multoque fuso sanguine est emptum decus.
 Nec contineri militis potuit furor,
 Quin victor ignes spargeret et auctae faces
 Ferente vento perderent tecta omnia. 220
 Dum castra miles interim et bustum obtinet
 Reliquosque captos servat, ego claves fero
 Urbis receptae, nuncius palmae novae,
 Vinctumque gentis principem adduco tibi.
- Phil. Indigna vincla solvite. audivi omnia. 225
 Maiora voto, nate, gessisti meo.
- Dem. Maiora porro gerere pro patre ardeo:
 Vt pace iuvi patriam Romae et patrem,
 Ita bella nunc stat gerere pro patria et patre.
- Phil. Agnosco, fili: debeo quietem tibi 230
 Romamque amicam, quae tibi pacem dedit,
 Quam mihi negasset; filius maior patre es,
 Te patria tota pacis auctorem colit.
 Sed nunc quiesce et balteum pone interim.

Scena quinta

Philippus, Perseus, Cotto

- Cott. A te solutus, liber et princeps loquar. 235
 Sic tu, Philippe, regiam praestas fidem?
 Abiere menses quinque, cum Pellae sacrum

	Tecum ferirem foedus; id tu nos prior Vltro obsecrabas, odio in Ausoniam flagrans.	
	Coiere pacta; principes gentis meae, Suadente me, secreta consilia approbant.	240
	Ego sororem virginem sponsam offero, Quam filiorum alteruter inducat toro, Et ficta bella mutuo placuit geri, Ne suspicari foedus Ausonii queant.	245
	Ergo, ut volebas, Armoni nostri fugam Capiunt, relictis moenibus nato tuo. Peuces deinde obsidio, pactorum ex fide, Simulanda fuerat, bellaque in longum diem Trahenda, ficto ludicri Martis dolo,	250
	Matura donec omnia in Romam forent. Nempe imparatos nos in exitium dare, Inferre cladem moenibus, niti dolis Romaeque socius verba deceptis dare Et vim volebas tutus inferre et faces.	255
	Sed non inulti damna Bastarnae ferent! Rex, iuro cineres patriae et Martem deum, Manes meorum iuro: perfidiam lues Tantisque nostris cladibus facies satis.	
Phil.	Sed et ego testor iuroque Ammonem Iovem Sanctumque regis nomen et patrios deos, Nescisse me, quae gesta sunt Demetrio, Mihique tam dolere, quam vobis dolent. Invisi filii! semper o coeptis meis Obstaculum fatale! sed iuro, lues,	260
	Satisque faciet poena Bastarnis tua.	265
Cott.	Quorsum igitur ista filius?	
Phil.	Peuces ego Iussi obsidere moenia et lenta fame Finxi perire posse conclusum incolam; At praemonueram, satis et annonae fore Vestris didiceram literis. recte omnia Sancita per nos iuvenis evertit furor. Quis mole iacta crederet in Istri alveo Ad insulam atque urbem usque facturum viam?	270
Pers.	Hoc nempe specimen roboris voluit sui, Romae ut placeret; namque Legatum Italum Haud procul abesse Marcium norat satis.	275
Phil.	Infauste filii! foedus hoc per te perit, Violas amicos; tecta sociorum ac opes, Florem meorum militum perdis simul! Sed punieris, arrogans! at tu modo Philippi amici, Cotto, ne damna fidem	280

	Tuosque placa. damna Romani luant, In hos eamus. paululum tantum sine Iras acerbas tegere simulata fide, Vt non opino fulmine in inermes ruam. Tuae sororis regiae felix torus Sit arrha fidei. filium sponsum elige.	285
Cott.	Demetriumne?	
Phil.	Perseus vinculum novum Vtriusque gentis nectat hymenaeo inclyto. Romae satellites, insolens Demetrius, Hostisque vester summus ac forte et meus, Nec aptus est nec dignus hoc vinclo procus.	290
Pers.	Nec Cotto id unquam siverit; procus est tamen, Et gloriatur virginis amore insolens.	295
Phil.	Nunquam obtinebit: faxo, spe tanta excidat.	

Scena sexta

Priores, Xychus

Xych.	Rex, Quintus ille Marcius, Sparta redux, Nomine Quiritum rursus affatum petit.
Phil.	Dii! sed adduc. interim, princeps, vale.

Scena septima

Philippus, Perseus

Phil.	Quid rursus in me Marcius? et ista die, Qua te parabam dicere haeredem throni? Vt amoverem filium, in castra expuli; Molestus ille, ut semper est, hodie redit Victorque laurum clade peiorem refert. Nunc et reversus Marcius coepta impedit.	300
Pers.	Quid si vocatu fratris is nobis adest?	305

Scena octava

Philippus, Marcius

- Marc. Philippe rex, auditus est nobis labor,
 Quo montis Aemi nubila exuperans iugum
 Nuper petisti, commodam, credo, viam
 Speculatus inde et imminens coeptis novis, 310
 Hinc cum videres Adriam, hinc Ponti freta
 Alpesque et Istrum, nostra tuaque, uno e loco.
 Mirantur omnes, quid labor tantus petat;
 Late per omnes exteros rumor volat,
 Aliquid parari, bella meditari nova, 315
 Demetrium abfuisse, cum peteres iugum.
 Consilia Romae noxia parari putant.
- Phil. An ista credit Marcius? post tot meae
 Documenta fidei, millies Romae data,
 Quia visere Aemum lubuit, an rupi fidem? 320
- Marc. Obsequia memini, rex, nec accuso fidem;
 Meminit Senatus bellum in Antiochum grave
 Felixque te iuvante. Scipiadas duos
 Quantum colueris quamque opem tuleris, scio;
 Scio coronae regium donum aureae. 325
 Sed et Senatus multa dissimulat bonus
 Praeterita, patitur multa vel nescit sciens
 Cunctaque remisit filio Demetrio:
 Integra per illum cuncta nobiscum tibi.
 Sed ut ista Romae certa sint, tamen exteri 330
 Si perfidum te nosque tibi spreto putent,
 Id turpe nobis nec tibi decorum foret.
 Senatus ergo publicum signum petit
 Certumque amicae mentis, ut fiat palam,
 Sibi ceterisque, stare te pacta fide. 335
- Phil. Quid poscis ergo?
- Marc. filium comitem viae
 Romaeque pignus.
- Phil. esto, do Demetrium,
 Vobis amicum: denuo Romam petat.
- Marc. Demetrium hinc abire Bastarnae haud sinunt.
 Peragenda iuveni bella, quae coepit bene. 340
 Verbo Senatus Perseum poscit sibi.
- Phil. Cur potius istum? filius uterque est meus.
- Marc. Dixi, Senatus Perseum poscit sibi.

Phil. Responsa dabimus illico, ipsius tamen
Exquirere ante Persei mentem iuvat. 345

Scena nona

Marcus, Demetrius

Marc. Videre amicum gaudeo, Romae hospitem,
Dum glorioso victor e bello redit.

Dem. Placere Romae lauream hanc prae laurea est,
Victoriaeque principem hunc fructum reor.

Marc. Semper favebit Roma praeclarae indoli. 350
Id vereor unum, Roma ne noceat tibi,
Prodesse dum vult.

Dem. Roma mihi, Marci, queat
Nocere amica?

Marc. et meritis es, princeps, coli
Et, ut mereris, cultus es: pacem et patrem
Tuamque gentem Roma donavit tibi; 355
Hinc odia nata Persei atque in te furor,
Ipseque Philippus invidet decus hoc tibi.

Dem. De fratre, sperno; nec timeo patrem innocens.

Marc. Princeps, monentem patere: magnifice quidem
Vereque sunt haec dicta, sed regi haud placent. 360

Dem. Quae sentio, loqui soleo.

Marc. dum caute modo.
Ignosce, princeps: notus hic Romae favor
Regnique spes Demetrium paulum extulit;
Sed cogitemus ista, quis cogit loqui?

Dem. Agnosco, Marci, fateor, hoc vitium meum est. 365

Marc. Illustre vitium, non nego; vitium tamen.
Magnanime princeps, obsecro, linguae cave;
Nosti Philippum: patris ingenium ferox
Audire refugit vera, neque natum decet
Lacessere patrem.

Dem. Quinte, mihi vera obiicis. 370

Chorus I.

Ariobarzanes, Darii filius, Ariobarzani Armiger,
Chorus Persarum, *deinde* Darius rex

- Armig. Princeps, paratum est sacrificium,
Quo Solis numen fiat nobis propitium.
- Ariob. Agite, hostiae sertum imponite,
Bracteam fronti praetendite;
Molam date, 375
Securim parate.
- Cho. *praeunte Ariobarzane*
Mithra, o Persarum numen,
Caeli terrarumque lumen,
Mel hoc tibi fundimus
Votaque concipimus. 380
Vt hic equus tibi cadet
Nec securis vim evadet,
Ita cadat Macedo
Stratus ferro Persico.
- Ariob. Primus libo, primus hostiam ferio, 385
Tibi, Mithra, hanc libens dedico.
Sacerdotes, perficite cetera.
- Prodiens.*
- Dar. Sistite, alia poscitur victima.
- Ariob. Quid ita? haec rite est lecta.
- Dar. Tace, fili. omnia a me sunt detecta. 390
- Ariob. Heu, pater, irascaris filio?
- Dar. Irascor proditori, irascor impio.
- I.
- Ariob. Parabamus victimam.
- Dar. Dabo nobilissimam:
Meo sanguine litabo, 395
Filiam dum immolabo.
- Ariob. Quid peccavit filius?
- Dar. Tace, non auditur impius.

II.

Ariob. Sol, qui cuncta aspicias ...

Dar. Ille scit, quam insons sis;
Ille vidit, immerentem

Cum tu proderes parentem.

Ariob. Mithrae testor numina.

Dar. Protulit in lucem omnia.

400

III.

Ariob. Miserere filii!

Dar. Scelerati, impii?
Qui me parat trucidare,
Qui me hosti immolare.

Ariob. Miserere, pater mi.

Dar. Tace. haecne de te merui?

405

410

Ariob. Heu, miserum quis me iuvabit,
Si ipse me pater damnabit?

Armig. Ah, rex mitissime,
Audi supplices, precibus flectere.

I.

Semper mitis est Darius,
Semper pius:

Damnabitne filium?

Audis postremorum preces,
Horres infimorum neces:

Et damnabis filium,
Filium carissimum?

415

420

II.

Fuit natus semper fidus,
Regni sidus:

Et credetur impius?

Rex, fortasse latent fraudes:

Respice priores laudes,
Nec credatur impius
Pius semper filius.

425

III.

Quo Persarum, heu, terrore,
Quo dolore

Princeps cadet regius?

Quantum tibi paras luctum,

430

Nimii rigoris fructum,
Patre si dicente ius
Princeps cadat regius? 435

Ariob. O pater, placare,
Insontem filium ne aversare.
Dar. Iniicite vincula.
Proditor non est soboles regia.
Cho. Iudex es in tua causa: 440
Nihil praeceps statue
Nec de tuo pignore
Crede tam nefanda ausa.
Dar. Dabo hoc vestris precibus,
Iudicium de filio permittam ducibus. 445

Actus secundus Scena prima

Philippus, Marcius

- Phil. Vt ergo videas, stare me pacta fide,
Nihil negabo: Perseus Romam migret.
Quanquam poposcit Roma rem nobis gravem,
Maiore natu filio ut caream pater,
Tamen, Senatus ne queri de me queat, 450
Suspicio ut omnis excidat, careo volens.
- Marc. Sic tibi vicissim spondeo Romae fidem,
Tantique pretio pignoris nobis dati
Se Romae et orbi candor ostendit tuus.
- Phil. Quin et petitis plura tibi sponte offero. 455
Quo digniorem filium videant Patres,
In summum honoris illico extollam gradum.
Diadema Macedum Perseo imponam hac die
Et nominabo regii haeredem throni.
Honore tanto nobilis tecum viam 460
Cras auspicietur, si tamen tute id probas.
Misi coronam, Quinte, Tarpeio Iovi;
Senatui nunc mittere coronam alteram
In capite nati meditor. ut placeat magis
Fiatque Perseus melior effigies mei 465
Hospesque Roma dignus, hoc capiet decus.
Sic me videre supplicem credet sibi,
Meam ubi coronam curia videbit tua.
- Marc. Favore nimio filium et Romam colis,
Nec expedire censeo tantum decus. 470
Quid, si Senatus credat illusum sibi,
Si collocatum regio cernat gradu
Se nesciente filium et, liceat loqui,
Fortasse nec probante? nec enim te fugit,
Quae Persei in nos odia; nec Romam id latet. 475
Non se tenebit ille: prorumpet ferox
In usitatos oris immodici sonos.
Haec affricare, rex, tibi maculam queunt
Odiumque nato gignere et regno et tibi.
- Phil. Ingratus igitur Perseus vobis erit: 480
Non ergo mittam. displicet comes hic tibi.
- Marc. Diadema comitis displicet, comitem peto.

- Phil. Vt ergo Romae regium placeat decus,
 Det illud ipsa Roma. documentum dabo,
 Quod obstupescat orbis ac e quo exteris 485
 Meisque pateat omnibus, quam vos colam.
 Quinte, diadema sponte committo tibi:
 Tu digniori trade et arbitrio tuo
 Demetrium seu Perseum haeredem elige.
- Marc. Magnanima miror consilia et in nos fidem. 490
- Phil. Dixi, coronam utrilibet tradas licet.
 Imponere meum est; sed cui imponam, elige.
 Diadema trade cumque eo ad patrem iube
 Confestim adire; rite tum nostra manu
 Et more patriae vertici addetur sacro, 495
 Cum commodum videbitur Romae et mihi.
 Tu digniorem ut eligas, Marci, vide.

Scena secunda

Marcius, Perseus

- Marc. Accede, princeps. an tibi corona haec placet?
- Pers. Romane coronas regibus nunc dividet,
 Quas rapere suevit?
- Marc. Persee, indignis rapit 500
 Dignisque donat. tune te dignum putas?
- Pers. Sic perge; stylus hic, Quinte, Romanum decet.
- Marc. Puto decere, maximeque illum decet,
 Sua coronam qui tenet vestram manu
 Et qui, iubente patre, cui malet, dabit. 505
 Ne multa, princeps: ipse sat, credo, vides,
 Quae sit potestas Marcii et Romae hac die.
 Hac utar et vos inter hac hora eligam.
 Conditio sola, qua tibi regnum patet,
 Haec est, perennem si fidem Romae dare 510
 Semperque amicus vivere et socius velis.
- Pers. Demetrium cepistis. an Persen quoque
 Nunc capere tentas?
- Marc. nec tuum fratrem pudet,
 Nec est pudendum, Persee, aut illi aut tibi,
 Nec poenitendum, colere cum Roma fidem. 515
 Romae societas profuit adhuc omnibus,
 Et ira nostra profuit adhuc nemini.

- Hinc nostra ubique foedera ambiri vides,
 Prensare nostram dexteram haud urbes modo,
 Sed et potentes supplici populos prece, 520
 Magnique reges curiam nostram rogant.
 Nec nos amicis desumus: fida manu
 Fortique felicique Romanus iuvat.
 Vel sola testis Graecia id docuit palam,
 Cui Flamininus profuit solus magis 525
 Quam dextra magni Niciae aut Alcibiadis,
 Vel Agesilaus vel tua, o Lysandre, vis;
 Nec ipsa Salamin aut Plataearum labor,
 Atroxve Marathon vosve, Thermopylae truces,
 Tantum tulistis Graeciae vestrae bonum, 530
 Quantum una Roma nuper uno in ludicro.
- Pers. Eloquere clare, perge iactare arrogans
 Victos Macedonas, filio narra impotens
 Sui parentis probra ter versi in fugam,
 Adde et triumphum Quintii et fratrem obsidem, 535
 Nostris ruinis Graeciam erectam refer,
 Dictata nobis iura dic, leges datas
 Precariumque denique imperium patris.
 An ista suadent Romae amicitiam mihi?
- Marc. Et ista, princeps: moveat exemplum patris, 540
 Tibique sapere libeat alieno malo.
 Tacebo gentes ceteras circum undique
 Tanto repulsas impetu et stratas ita,
 Ceu dare voluerint orbis imperium dii.
 Sed haec tacebo; cogita tantum patrem: 545
 Quid ille honoris, quid lucri e bello tulit?
- Pers. Et Macedo tenuit orbis imperium potens.
- Marc. Mi Persee, olim. Roma non tenuit, tenet.
 Fortuna quae te maneat infensum, vide.
 Ego Philippo reddo diadema hoc suum, 550
 Vt aptiori id vertici imponat parens.
- Pers. Demetriine? falleris. si det pater,
 Magnanimus heros subtrahet celsum caput,
 Doctus coronas spernere in Romae foro.
 Tu multa de Demetrio spe praecipis, 555
 At pauca referes. is suam Romam luet,
 Nec ego quiescam, et desinet falli pater.
- Marc. Fortasse fratrem perdere muliebris furor
 Et fallere patrem poterit; at Roma id nefas
 Non sinet inultum: purpura obtingat licet, 560
 Ne veste pulla purpuram hanc mutes, vide,
 Ne genua nostri prendere aliquando ducis,

Ne lacrymis eluere cogaris scelus
Romaeque praesens esse, sed nunquam redux.
Pers. Pugnemus ergo. si potes, fratrem eripe. 565

Scena tertia

Marcus, Perseus, Demetrius

Pers. Victor superbus laurea huc infert pedem
Victoriaeque praemia coronam petet.
Dem. Factis mereri quod queas, recte petas.
Sed dii paterque viderint: ego nil peto.
Pers. Romanus est hic animus.
Dem. haud similis tuo. 570
Marc. Quousque lites? unus est vobis pater,
Sit et unus animus. ipsa natura id monet
Similemque speciem vultui utriusque imprimit,
Vt pudeat animos gerere dissidio graves;
Fratresque produnt oris ipsius notae, 575
Odiisque vestris forma reclamat tacens.
Pers. Quis iurgia ista sevit? a vobis redux
Non ante notas retulit huc frater faces,
Quas Roma nutrit.
Dem. Roma virtutem docet.
Pers. Hancne inter alias Roma virtutem docet, 580
Maioris annos spernat ut frater minor?
Dem. Non vereor annos, quando natales tibi
Deesse cerno: regius Macedum thronus
Sobolem parente pellice infamem haud capit,
Spernoque merito filium Gnathaeniae 585
Legitima proles, matre regina editus.
Pers. Romaeque servus, hostis et fratri et patri.

Scena quarta

Marcus, Demetrius

- Marc. Diadema cernis patrium in nostra manu:
Id digniori me dare Philippus iubet.
Trado tibi, princeps, si tamen dignum edere
Audes corona facinus. 590
- Dem. audebo omnia.
- Marc. Audesne, princeps, vincere hostem et tollere?
- Dem. Bastarna docuit. dic modo, quis hic hostis est?
- Marc. Hostis Quiritum est, hostis et honoris tui,
Hostis Macedonum est, hostis est patriae suae: 595
Indomitus ille est Perseus, frater tuus.
- Dem. Heu, Quinte, maculem caede fraterna manus?
- Marc. Secura non est Roma, non Macedum salus,
Non spes honosve aut vita, Demetri, tua,
Dum vivit iste.
- Dem. vera tu, Marci, quidem: 600
Plecti meretur multiplex Persis furor;
Sed non meretur crimen hoc Demetrius.
Odisse fratrem et perdere, sit hostis licet,
Natura prohibet. fors scelus frater fovet;
Possum ego perire, facere non possum nefas. 605
Ignosce, Marci: Roma me hos mores docet,
Non emo coronam scelere, ne vitam quidem.
- Marc. Princeps beate, macte virtute ardua,
Tamque generosos spiritus semper fove.
Suadere parricidium Romam putas? 610
Periclitabar; quaeque cupiebam, audii,
Non tibi daturus splendidum hoc regni decus,
Si mea probasses dicta caedemque impiam.
Amicus esto patriae et nostrae et tuae;
Amato Romam, sed magis amato patrem. 615
Frater cavendus, attamen amandus tibi est.
Quod si Philippus bella susciperet nova
Romamque ferro peteret et comitem sibi
Te quoque iuberet ire, tu morem gere;
Ni deprecari liceat, in Romam irrue 620
Animoque amicus esto, verum hostis manu.
Ama Quirites tunc et oppugna simul;
Nam gratus illud animus, hoc pietas iubet.
Nunc ego Philippo reddo diadema hoc suum:
Suspecta nimium mea fides regi foret, 625

Fratri negatam si tibi coronam darem.
 Nec simplici animo callidus fecit mihi
 Hanc optionem regii haeredis pater;
 Quod ego, tametsi cernerem, accepi tamen,
 Vt experirer principum arcanam indolem.

630

Scena quinta

Demetrius, Cotto, Antigonus

Ant. Optatum amori nuncium ferimus tuo.

Cott. Clondica per me principi grates refert,
 Quod exsolutam vinculis rupta mora
 Clemens remisit victor in patriam domum.
 Munus quoque addit tenue, monumentum sui,
 Iugis memoriae perpetem testem annulum.

635

Dem. Tam suave munus nulla mihi tollet dies,
 Nullumque manui maius accedet decus
 Ac annulus tam nobili missus manu.

Ant. Mittentis animum munus hoc prodit satis:
 Est delicatum munus omenque annulus.

640

Dem. Bis vinco, bis triumpho, si spes haec rata est.

- Pridem superbo Roma nos calcat pede
 Vicitque, fateor, saepius. cessi fremens,
 Pacem coactus turpiter petii prior 670
 Coluique fidus; arma sociavi diu,
 Vultuque amico latuit oppressus dolor.
 Clades repostae pectore sub alto manent,
 Scotusa semper et Cynoscephalae dolent;
 Raptae tot urbes, quas ego dextra mea, 675
 Sanguine meorum militum pridem emeram
 Roma probante. denique eversa omnia,
 Fructus laboris perditus, spretum decus,
 Illata damna, nate, me merito movent.
- Dem. Merito; sed ira vana vanusque est dolor, 680
 Si damna damnis vetera cumulamur novis.
- Phil. Provisa cuncta: pace simulata diu
 Bellum parabam; suppetunt arma et viri,
 Aurique vis immensa et annonae satis.
 Nunc, nate, quid mens agitet, attentus vide. 685
 Non ego Macedonum finibus clausus geram
 Tanto paratu bella: traiciam fretum,
 In mediam Italiam Martis effundam faces
 Romamque Romae vincere studebo impiger.
 Id Pyrrhus olim prospero exemplo docet, 690
 Magnusque nuper Annibal praeiit viam.
 Nec nos, ut Afrum, separat latum mare,
 Sed fert itinere perbreui Ionium fretum.
 Non ut Sagunto mensibus quinque Annibal,
 Sed ab Corintho pervehar quinto die. 695
 Sunt foederati plurimi, plures erunt,
 Iunget Tarentum se mihi et Graecae plagae,
 Samnisque Lucanusque et audax Brutius
 Iuncta Quirites oppriment mecum manu.
 Consilia pridem capta stat tandem exequi. 700
- Dem. Ah, care genitor, pone consilia aspera.
 Quascunque vires inferas bello potens,
 Carthago terret, terret Antiochus nimis:
 Et illa et iste, viribus nobis pares
 Et superiores forsitan, victi tacent. 705
 Carthago fracta est, ipse se victum Annibal
 Confessus ultro; cecidit Antiochus potens
 Magnique nomen posuit et supplex iacet.
 Cecidimus ipsi, bellaque probantur tamen?
- Phil. Atqui Macedonum nomen, haud Roma minus, 710
 Efficere bellis inclytum hic animus flagrat.
- Dem. Vbi primum in Italos strinxerit ferrum pater,
 Quam Romae amicus hactenus pro te fui,

	Tam pro parente sentient hostem gravem. Sed per salutem, patriae maneat quies, Pax alma maneat, bellaque facessant fera; Sanguine tuorum, forsitan probro tuo, Gerenda bella. da, pater, ...	715
Phil.	dictum est satis. Bellare certum est: Roma me regem sciet, Non, quod putavit hactenus, servum suum. At tu, Quiritum tutor adversus patrem, Te prodidisti denuo, plusquam velim. Degener avorum, nihil Alexandri refers, Nisi quod Philippus est tibi invisus pater, Patremque mavis dicere externum Iovem. Vtinam satietas nulla te subeat mei, Vt simul honorem et spiritum invidias mihi.	720 725
Dem.	Heu, sancte genitor, credere haec de me ...	
Phil.	tace. Sique patris iram cernere supremam cupis, Arcana nostra pande Romanis tuis.	730

Scena tertia

Philippus, Perseus, Cotto

Cott.	Rex magne, capio Persei admonitu metum, Errore ne fors lapsus, ignarus licet, Aut te sorori sentiam iratum aut mihi.	
Phil.	Quid est timoris?	
Cott.	annulum misit soror, Quem traderem Demetrio, officii notam Animique grati. quod ego cum munus dedi, Suspectum id esse Perseus clamat sibi Tibique; nunc sororis accusat fidem, Nunc me bilinguem dicit auctorem doli.	735
Pers.	Nonne tua, princeps, saepe testata est soror Clondica, sese nemini sponsam fore, Nisi qui Macedonum sceptrum libaret manu? Demetrio nunc annulum cumque annulo Dat coniugalem prompta victori fidem Dicitque regem filium iniussu patris, Et Cotto thalamum sociat invito patre.	740 745

- Cott. Equidem sororis vota sibi regem petunt;
 Et coniugalem sicui dabit annulum,
 Agnoscet ipso hoc munere haerem throni.
 Sed coniugalis iste nequaquam fuit, 750
 Quem gratus animus misit et simplex dedit.
- Pers. Atqui ille amoris indicem hunc esse annulum
 Interpretatur atque prae se fert palam.
 Non ergo iam Cottonis accuso fidem;
 Demetrium autem quo feram tacitus modo, 755
 Qui, dum sororis annulum praefert manu
 Et coniugalem credit et credi cupit,
 Quid nisi paterni iura sibi sceptri arrogat?
 Nempe ut rebellis publica voce omnium
 Regis Macedonum nomen admittit palam, 760
 Vivente patre; sic eum populi favor,
 Sic nimia bonitas patris et Roma extulit.
 Vbique plausus turbidae plebis volant,
 Quem Roma dederit, hunc sibi regem fore.
- Cott. Mirabar ipsus, fateor, audaces sonos, 765
 Ipsa in Philippi regia regem novum
 Cum nuncuparet insolens miles tuus.
- Phil. Iterumne fratrum iugia?
 Pers. ut video, pater,
 Tecum perire oportet et tacitos mori.
 Taceamus igitur. hoc precor solum deos, 770
 A fratre coeptum crimen in fratrem cadat,
 Patrem benignus servet incolumem polus,
 Qui forte dudum per meum petitur latus.
- Cott. Plebs tota certe pacis auctori favet,
 Quod saepe rumor attulit nobis quoque, 775
 Certusque fertur ille successor tibi.
- Pers. Expectet utinam! Roma iam non fert moras.
- Phil. Superstite patre, regia est poena altera;
 Tot asseclas Demetrii numerat domus.
 Odere nempe, odere me pridem mei! 780
- Pers. Demetrius eis unus est nempe omnia:
 Is arma Romae prohibet, is patrem tegit,
 Servator unus omnium et solum bonum.
 Ille tibi pater est, illius vivis cliens;
 At ille patrem Quintium Romae colit 785
 Teque abdicato filium se eius putat,
 Illum magistrum sequitur et vitae ducem.
 Et nunc Apelles noster ab Italia redux
 A Flaminino literas illi tulit.
- Phil. A Flaminino rursus? o improvidum, 790
 Qui Romam adire filium iussi meum!

- Phil. Romamne perges exul, ut classem domum
Tecum reducas vindicem?
- Dem. et Romam et thronum
Eiuro pariter: barbaras oras petam. 830
Ibi latebo inglorius, regni loco
Fruiturus una hac gloria in muto otio,
Pietatis esse victimam mihi quod licet.
- Phil. Quas barbarorum sis petiturus plagas,
Ni fallor, isthoc annulo ostendit manus. 835
Clondica te Bastarnia in tecta evocat.
- Dem. Solamen unum hoc, fateor, in tantis malis
Amorque solus, genitor, et virgo haec erunt.
- Phil. Clondica nulli porriget sponso manum -
Sic profitetur ipsa -, ni sceptrum ferat. 840
Est exuendus pariter utriusque amor.
- Dem. Heu, care genitor! virgo, mea virgo perit?
Clondicae amorem deseram, solum bonum?
- Phil. Neutrum aut utrumque: deserere solium nequis,
Nisi linquis illam.
- Dem. vincat et amorem pater. 845
Etsi horret animus, tu quoque, o virgo, vale.
Mutabo rursus, genitor, exilii locum:
Adibo Romam et, nequa suspicio tibi
Haerere possit ambitus, Romae petam,
Vt civitatem dent mihi plebs et Patres. 850
Sic tuta fratri regna: neque enim te fugit,
Quemquam Quiritum ferre diadema est nefas.
- Phil. Haec si probarit Marcius, iuxta probo.

Actus quartus

Scena prima

Philippus, Perseus

- Phil. Quam vera timui semper! infelix pater!
Pers. De fratre vix adducor, ut credam hoc nefas. 855
Phil. Nequeunt negari literae: certa est manus,
Certum sigillum Quintii. fili impie!
Tu, nate, solus qui in patrem superes pius,
Demetrium, fac, oculus observet vigil
Fidique comites, ne locus pateat fugae. 860

Scena secunda

Philippus, Demetrius

- Dem. Redeo locutus Marcio: audivit stupens
Suosque praesens proferet sensus tibi.
Phil. Dic, nate, quem tu Quintium censes virum?
Dem. Est imperator maximus, clarus toga
Sagoque maior, liberator Graeciae, 865
Cui Phthia, cui Corinthus, Euboea et Locri,
Perrhaebi, Achaei, Thessali, Magnesii
Debent salutem, ludicro Isthmiaco datam;
Quem sibi parentem Graeciae populi vocant
Mixtoque lacrymis gaudio et plausu colunt. 870
Phil. Cuius potenti dextera oppressi sumus,
Nostraque Graiis clade libertas data.
Dem. Ignosce, genitor: hostis ille olim fuit,
Sed esse pridem desit; novi virum.
Phil. Testantur istae literae, queis se probat 875
Amiciorem, quam velit Demetrius.
Quid vero si mendacii et tetri doli
Structaeque fraudis Quintium quisquam arguat?
Si proditorem perfidum insimulans vocet?
Dem. Est nota virtus Quintii, nota est fides: 880
Non cadit in illum macula tam turpis virum.

- Phil. Has Flaminini literas ergo lege.
- Dem. 'T. Quintius Flamininus Philippo regi salutem.
Me tibi, Philippe, et filium excuso tuum.
Amat ille Romam et gloriam; et Romae putat
Consulere sese et gloriae, si regnum ambiat. 885
Sed scis, Philippe, frena plerumque excutit
Iuvenum cupido; quod volunt, rapide volunt.'
An ista de me Quintius?
- Phil. totam lege.
- Dem. 'A te ergo veniam fervor aetatis ferat, 890
Si, sceptri amore lapsus, haud aequo satis
Respiciat oculo turbidus fratrem aut patrem.'
O Flaminine! sicne de Demetrio?
- Phil. Mihi tabellas redde et ausculta tacens.
Sic ille: 'veniam fervor aetatis ferat, 895
Si, sceptri amore lapsus, haud aequo satis
Respiciat oculo turbidus fratrem aut patrem.
Modo nequid ille forsitan gravius paret.
Certe parabat vixque suasorem audiit.
Scribo ipse iuveni: diligat patrem, rogo, 900
Pietate potius esse sibi ducat nihil.
Sed indoles superbior et impos sui
Nescio quod animo grande praesagit malum.
De me quidem, Philippe, sic habeas, velim,
Me nec fuisse nec dehinc unquam fore 905
Nato facinoris impii auctorem tuo.
Vale, rex, aquamque providus Stygiam cave.'
En, magnus ille Quintius, fili pie,
Quem fraudis aut mendacii nemo arguat!
Est nota virtus Quintii, nota est fides, 910
Et nota mihi sunt et tibi sigillum et manus.
En, quae monebat Perseus pridem meus.
- Dem. Nunc fata me, nunc undique et totum opprimunt.
Accusat olim Perseus, testis novus
Accedit hodie Quintius, damnat pater: 915
Me fratricidam parricidamque impium,
Regi rebellem ...
- Phil. Quintius damnat reum.
- Dem. Patrios ego omnes, genitor, adiuro deos;
Qui si perire me vel insontem volunt,
Non addo verba. lacrymis tantum est locus. 920
- Phil. Qui fingere potest omnia, et lacrymas potest.
Abi patremque libera aspectu gravi.
Abi et venenum praepara Stygium mihi,
Conside Romae, Perseo insidias strue,

Hostes patris tuere, sollicita meos, 925
 Ambi coronam: consulam solus mihi.

Scena tertia

Demetrius, Didas, Antigonus

Ant. Parata iam sunt cuncta lustrali sacro.
 Rex solus et Demetrius pompae deest.

Dem. Heu, fidi amici! funebris Demetrio
 Pompa apparatus. iudicor mortis reus. 930

Ant. Quae monstra narras?

Dem. breviter, hostem me pater
 Et perduellem censet.

Ant. hac ipsa die,
 Qua tu triumphas hoste superato patris?

Dem. Dum Flaminini literae insontem premunt,
 Nil audit aliud Perseo addictus pater. 935

Ant. Quid ergo? tene Quintius dicit reum?

Dem. Dicit, quis unquam crederet? sed non queror
 Ab extero me proditum, prodor domi.
 Neque iam querendi tempus est: irae patris
 Ni protinus me subtraho, perii miser. 940
 Fuga sola superest.

Did. quo tamen capies fugam?

Dem. Quo me Philippus misit.

Did. an Romam petes?

Dem. Non est asylum tutius Roma mihi.

Did. At nonne metuis Quintium?

Dem. novi virum,
 Nec credit animus Quintium infensum mihi; 945
 Et, ut sit hostis ille, placari potest.
 Si nequeat, est Senatus, est Populus super.
 Romae movebit exul hic omnes bonos,
 Meisque lacrymis illa miscebit suas;
 Quaeque abdicare regna decrevi prius, 950
 Fortasse quondam me ...

Ant. ista, Demetri, fuga
 Non mihi probatur penitus: haerebit nota;
 Timens tribunal, esse credetur nocens.

Dem. Occasio favet: Marcus Romam redit,
 Securus illi socius accedo viae. 955

- Ant. Sed et Philippus, vigil et intentus tibi,
Augebit odia, fors an et retrahet pedem.
- Did. Tentare praestat omnia incertae aleae,
Quam se efferato iudici expositum dare,
Suspicio quem caecat ac ira impotens. 960
- Dem. Amice Dida, rebus afflictis opem
Tu ferre poteris facile: Paeoniae praes,
Per cuius oras tacita me rapiet fuga.
Te mihi deorum cura submittit favens.
- Did. Hinc Heracleae a moenibus fines meos 965
Tenere celeri pauculis horis licet.
Paeonia tum te fida fugientem teget,
Ego viarum gnarus ad littus maris
Per avia comes duxque te sistam viae;
Ibi te amicae Marcii accipient rates 970
Tutoque Romam perferent cursu brevi.
- Dem. Properemus ergo: Marcio extemplo loquar;
Tu fac, parata cuncta sint celeri viae.
- Ant. Suspicio ego aliquid. tento. properate interim,
Fortasse mea dum consilia Xychus iuvat. 975

Scena quarta

Demetrius, Didas, Antigonus, Xychus, Milites trophaea ferentes

- Xych. Lustrale, princeps, genitor est orsus sacrum:
Regum trophaea vetera et exuvias ducum
Inferre miles more maiorum parat.
- Dem. Accedo.
- Ant. adesto, Xyche: te paucis volo.

Chorus II.

Darius, Ariobarzanes, Armiger, Chorus Persarum

Dar.	Securim parate Nec me irritis porro precibus fatigate.	980
I.	Moriatur! Crimen tetrum puniatur! Sentio et doleo! Effundetur sanguis meus, Moriatur natus reus. Sed scelestum ab dico, Crimen tetrum puniatur, Moriatur!	985
II.	Occidatur! Ducibus obediatur, Etsi horret animus! Velim innocentem natum, Velim esse indemnatum. Sed parendum ducibus, Ducibus obediatur, Occidatur!	990 995
III.	Trucidetur! Ferat poenam, quam meretur! Ah, cessate, gemitus! Quid me dolor ... Quid paternum cor ... Trucidetur filius! Ferat poenam, quam meretur: Trucidetur!	1000 1005
	Quid moras nectitis? ducite.	
Armig.	Rex magne ...	
Dar.	Moras abiicite.	
Ariob.	Vale saltem dicere patri liceat, Dum nulla salutis spes superat.	1010

I.

Aeternum vale, rex!
 Nam patrem vetor dicere,
 Dum patre plector iudice.
 Me dira tollat nex,
 Sed tu beatus impera, 1015
 Tu hostes victor supera.
 Aeternum vale, rex!

II.

Haec me manebat sors!
 In purpura sum genitus
 Eramque regis filius; 1020
 Nunc talis rapit mors.
 Sed annos dii auferant,
 Dum tuos illis augeant,
 Nec displicet haec sors.

III.

Aeternum vale, rex! 1025
 Dum te dolentem video,
 Iam minus ipse doleo,
 Nec terret mortis lex.
 En, prompta neci victima
Exiit chlamydem, torquem etc.
 Amplector sacra genua. 1030
 Aeternum vale, rex!

Dar. Ariobarzanes, non odi te;
 Iudices cogunt me.
 Ariob. Licetne patrem dicere?
 Licetne osculum ferre dexteræ? 1035
 Dar. Licet semel, non iterum.
 Ariob. Per dextram hanc, peccatum ignosce unicum;
 Post mortem ne oderis.
 Dar. Ignosco, si moreris.
 Ariob. Pater, ah pater ... vale ... vale ... 1040
 Dar. Vale, infelix fili ... vale et morere.
 Ducite.

Abit.

Armig. Stupete, attoniti Persidis incolae,
 Et lessum morienti concinite.

I.

Cho. *praeunte Armigero*
Heu, vices miserae! 1045
In tristi pegmate,
Infami dextera,
Spes regni maxima
Extinguitur.

II.

Armig. *solus*
Infausta cidaris, 1050
Praefert manibus cidarim Ariobarzanis.
Tu omnes erudis;
Incautum vitium
Fert in exitium
Et plectitur.

III.

Cho. *cum Armigero*
O sortem flebilem! 1055
Sic mori principem?
Mors haec vel exteris
Serisque posteris
Plorabitur.

Actus quintus

Scena prima

Philippus, Didas

Phil. At nostra satis hanc cura praevertit fugam, 1060
Rideoque tacitus iuvenis imbelles minas;
Et tu fidelis praemium indicii feres.
Nunc Perseo eadem nuncia et serva fidem.

Scena secunda

Philippus, Marcius

Marc. Consilia, rex, Demetrius aperuit mihi, 1065
Quae nec probavi cuncta nec damno omnia.
Quod civitatem petere Romanam parat,
Laudabit omnis Populus et plausum dabit.
Placeret et Senatui votum hoc novum
Honorque tantus, quo iuvenis urbem colit,
Nullis coactus ista si peteret minis. 1070

Phil. Ego num coegi? sponte non voluit sua?

Marc. Rex, si minatur, cogit, etsi nil iubet;
Et vel tacendo cogit iratus pater.
Vultu iubemus multa et incusso metu.

Phil. Nec abire iussi filium, et id ultro volens; 1075
Quod petiit a me, fateor, ingratum fuit.
Et quando te nunc vota damnare ac iter
Sentireque eadem video, pergratum id mihi est.
Tua ergo pariter ac mea ex sententia
Romam hinc abire filium prorsus veto. 1080

Marc. Vt video, nondum perspicias, rex, quid velim.
Eat mihi comes filius, Romam petat
Et civitatem sibi dari nostram roget.
Sed cur abierit, providus tecum premat
Et, seu id odium seu simultatem vocas, 1085
Prudentiamve dicis aut iustum metum,
Id omne Romae celet et prae se fidem

- Solumque nostri nominis amorem ferat.
 Sic plaudet illi Populus, et Macedum genus
 Laudibus ad astra tollet; et Patres tamen, 1090
 Vt satius esse duxerint, sive annuent
 Seu fors negabunt. fama constabit tibi,
 Nec modo patebit nullus invidiae locus,
 Sed laus amorque filii accedet patri.
- Phil. Dicuntur ista splendide, et fateor libens, 1095
 Non id negarem filio ac monitis tuis,
 Si more amantis filii id peteret patrem.
 Nunc fraude aguntur omnia, et caecis dolis
 Adornat abitum et tacitus illudit mihi.
 Fortasse nescis, Quinte, quid fallax paret; 1100
 Parata iam sunt omnia arcanae fugae.
 Scio latebras, itineris seriem scio:
 Quos destinarit petere Paeoniae locos,
 Quem fraudulentae legerit socium fugae,
 Quod littus, unde solvat et quasnam rates, 1105
 Quem denique viae terminum, teneo omnia.
- Marc. Ego, Philippe, non quidem teneo omnia
 Nec id cupivi; non tamen teneo nihil.
 Quoniamque aperte tempus hoc cogit loqui,
 Quae pressa mihi sunt hactenus, facio palam. 1110
 Tu perduellem filium credis tibi
 Et Flaminini literas nostri obiicis.
 Negat ille crimen, crimen alienum indolis
 Morumque virtutisque famaеque inclytae.
 Suae ergo Romam iudicem causae petit, 1115
 Audire praesens Quintium testem cupit,
 Vbi integer Senatus aut rostra et forum
 Incertam ad aequum calculum causam exigant.
- Phil. Suspectus igitur, Quinte, sum iudex tibi?
- Marc. Rogo et vicissim, Roma suspecta est tibi? 1120
 Philippe rex, mittamus ambages procul:
 Ducente me Demetrius Romam petet;
 Ego Senatus nomine et Populi mei
 Eius Quiritum subdo tutelae caput
 Urbisque Romae sub patrocinium potens 1125
 Tuum recipio filium. dabitur dies,
 Dabitur Senatus, audient Patres reum,
 Et rite agentur more Romano omnia.
- Phil. Ego Senatum veneror et Populum colo,
 Amicum amicus. Marcio non pareo. 1130
 Non haec Quiritum dixit Orator mihi,
 Sed sponte dixit Marcus. privatus es,
 Dum loqueris ista; non enim hos iussus tibi

- Ad me ferendos curia aut civis dedit.
 Quod arena peperit celere consilium tibi, 1135
 Reiicere fas est, Roma dum nondum iubet.
 Damnare natum, Quinte, si iuste queam
 Velimque, id ipsum more Romano egero:
 Strinxit securim in liberos Brutus suos,
 Et Manliana imperia sunt Romae decus. 1140
 Morum magistra Roma dat cuivis patri
 Commune ius in filios vitae et necis.
 Seu imperator seu pater damno reum,
 More id Quiritum facio et exemplum sequor.
- Marc. Amant Macedones principem et nunquam sinent 1145
 Impune laedi, quem sibi regem augurant.
- Phil. Ignavus est, qui vulgus ignavum timet.
- Marc. Ignavus haud est, qui meam Romam timet.
 Quod impedire haud potuit, ulcisci potest.
- Phil. Satis hoc acerbe; sed mementote, o boni, 1150
 Nondum diebus omnibus sol occidit.
- Marc. Philippe rex, maiora, quae dicam, excipe
 Nec ista rursus crede privatum loqui;
 Legatus ista dicit et iussu Patrum,
 Quae differenda visa sunt nobis adhuc. 1155
 Persen Senatus dicere haeredem vetat
 Eumque Macedum patrio excludit throno;
 Demetrio corona servanda est tua,
 Quem constat unicum esse legitimum tibi.
 Haec tibi Senatus. literas testes habe, 1160
 Quibus sibi petit Perseum fidei obsidem,
 Diadema tradi praecipit Demetrio.
 Delibera hodie, cras ego Romam migro.

Scena tertia

Philippus, Perseus, Cotto

Lectis literis.

- Phil. Obediatur. Perseus quid fert novi?
 Pers. Periclitari milites fratris caput 1165
 Civesque credunt; me quia auctorem mali
 Exulceratus populus atque ira flagrans
 Demetrioque iniuria infensum putat,
 Insana ubique voce sibi dedi iubet.

- Cott. Etiam in Philippum perdit iactant minas,
Demetrii si laedere attentet caput.
Illi coronam destinant, regem vocant. 1170
- Phil. Haec mihi Senatus? haec mihi Demetrius?
- Pers. A te periculum, genitor, avertant dii,
Totaque procella Perseum solum obruat. 1175
Me dede populo: vita mihi vilis mea est,
Tantilla si iactura pretiosam potest
Servare vitam, et patris et regis mei.
Quamquam quid ego te vendico patrem mihi?
Vox publica mihi detrahit tantum decus, 1180
Et concitatum vulgus insultat palam,
Vnum esse regi filium, Demetrium;
Me subditum et Gnathaeniae infelix genus.
Pro rege moriar, pro patre id si non licet;
Et si mihi pater non es, es patriae pater, 1185
Tamenque cado pro patre, dum pro te cado.
- Phil. Ah, nate, cessa. stupeo tot pressus malis.
Quid destinarim, nate, tibi, non te latet.
Sed Roma quid me cogit et populi furor?
- Pers. Vtrique fiet Persei exitio satis. 1190
Hic pereat unus, sicque communis quies
Romae redibit, et tuo populo et tibi.
- Phil. Heu, care fili, vulneras pectus patris.
- Pers. Rex magne, semper Perseum carum tibi,
Loco fuisse filii semper scio. 1195
Odisse sed nunc Persea Quirites iubent,
Amandus est Demetrius solus tibi,
Illi corona danda; Romani iubent.
Obstare iussis Persei aetatem vident,
Obstare iura gentium et morem sacrum 1200
Legesque Macedum, obstare iudicium patris
Omniaque vindicare maiori thronum.
Per me ergo stratum sanguinemque Persei
Sese ad supremum frater attollat gradum.
Solamen unum est mortis, occumbo innocens: 1205
Colui deorum numen et colui patrem,
Et praeter illos neminem. nulla est mihi
Ausonia, non Senatus aut Populus ferox
Regumque dominus, qui patrocinio iuuet.
- Phil. Quousque perges, nate? te fidum mihi 1210
Solumque fidum, gratus agnosco et memor.
Tibi sors paterna, fastus Italiae impotens,
Tibi tot acerbae iniuriae, Romae dolo
Raptae tot urbes, quin tot et gentes mihi
Superque cetera impius Demetrius, 1215

- Tibi nostra semper damna doluere omnia:
Hinc te perire atque opprimi Roma expetit.
- Pers. Pereamus ergo. gaudeat saltem semel
Roma atque frater, quando me incolumi nequit
Gaudere uterque; forte ne te, rex, quidem: 1220
Nam servituti patriae obstamus nimis.
Odisse fratrem crimen est, quia frater est;
Odisse nolle crimen est, hostis tibi est.
Tu libera me crimine et vita simul.
Quid ingemiscis, genitor? invidiam fugis. 1225
Medebor ergo, liber a populo licet:
Hic annulus, rex, faciet ad letum viam,
Stygiumque virus, quod sub hoc cornu latet,
Quod destinabat frater et patri et mihi,
Me liberabit teque fratremque et Tibrim. 1230
- Phil. Fili, nefastis abstine! cornu hoc mihi!
Demetrio ista, tu mihi superstes diu ...

Scena quarta

Philippus, Perseus, Cotto, Demetrius

- Phil. Diadema, fili, Roma tibi tradi iubet.
Obediatur illico. ecce, illud tibi
Vnaque munus alterum, isthunc annulum. 1235

Scena quinta

Demetrius

- Dem. Sicne diadema dat mihi patris manus?
Hunc annulum sum meritus, et laticem Stygis
Pro praemio Demetrii pietas refert?
Ego liberavi patriam ac ipsum patrem:
Cum tota premeret Graecia et faceret reum, 1240
Ego bella solus, solus averti faces;
Nunc haec refertur gratia ... et credor reus,
Nec mihi perire nisi nece infami licet.

Peri, peri ergo; morere, Demetri miser,
 Et Romae amorem praecoci exitio lue. 1245
 Excelse frustra spiritus, migra, heu, migra
 Et in iuventae flore sub manes abi,
 Damnatus insons, gravis et invisus tuis.
 Age, quid moraris? morere, Demetri miser,
 Hauri venenum, quod tibi solum pater 1250
 Haereditatis regiae praebet loco.
 Nunc, nunc peractum est: nunc mihi fratrem et patrem,
 Romam ac amicos, regna, Clondicam abstuli.

Scena sexta

Perseus, Didas

Pers. Demetrius abit intro; properandum est, Dida,
 Ne rursus ausi forte poeniteat patrem. 1255
 Celeres sequamur.

Scena septima

Philippus, Marcius, Antigonus, Cotto, Xychus

Ant. sistite, scelesti; patent
 Omnia.
 Marc. videsne perfidi Persis scelus?
 Phil. Heu, video nimium. falsa, conficta omnia.
 Ant. Confessus ultro est criminis seriem Xychus.
 Xych. Ignosce, rex, a Perseo iussa omnia. 1260
 Non literae, non annulus sunt Quintii.
 Demetrii innocentis in sanctum caput
 Procusa fraus est impia. heu, propere iuva!
 Phil. Modo ne venenum filius iamiam hauserit,
 Auxilia nulla dirus admittit latex. 1265

Scena octava

Omnes

- Ant. Vah, Persee, latro! iungit, en, sceleri scelus!
- Phil. Et spiritum intercludere parabat furens.
Heu, nate, care nate, Demetri meus!
Ah, video: moreris!
- Dem. morior, ut voluit pater.
- Phil. O impie, o iniuste, crudelis pater! 1270
Ignosce fili, sero deprendi scelus,
Scio innocentem, te mihi fidum scio,
Scio execrandi Perseum auctorem doli,
Ah, vive, fili!
- Dem. grande solamen necis,
Quod innocentem me pater credit mori. 1275
Veneror supremo dexteram sacram osculo,
Et te valere ...
- Phil. o nate, mihi summus dolor.
Cape, heu, parentis impii extremum osculum
Istisque lacrymis crede, quam doleat scelus.
- Marc. O care princeps, Roma te perdit mea; 1280
Sed vindicabit.
- Dem. gratias urbi refer;
Sed patriae, oro, parcat ...
- Phil. o fili innocens,
Diadema saltem nunc tibi impono tuum
Et, ut scelesti Persei plectam nefas,
Haereditate privo pestiferum caput 1285
Regnumque Macedum destino Antigono tuo.
Miserum parentem! perfidum servo mihi;
Pium, innocentem carnifex perdo pater.
Sed vindicabo: Persei plectam scelus
Plectamque me ipsum; plectet immensus dolor 1290
Iugesque gemitus, barbari et facti pudor.
Brevique, dulcis nate, te moriens sequar.
- Dem. Pater ... vale ...
- Phil. eheu!
- Cott. spiritus in auras iit.
- Marc. Princeps amatus exteris, carus domi,
Favore nimio elatus, heu, cadit a suis. 1295

<Finis>

Hinweise zur Textgestaltung

Zugrunde liegt die Ausgabe von 1758 mit dem Titel „DEMETRIVS PHILIPPI“ (vor dem Darstellerverzeichnis nur „Demetrius“); deren zahlreiche Anmerkungen mit Hinweisen auf antike Quellen sind im Folgenden gesammelt abgedruckt. Das Mannheimer Exemplar ist über das MA-TEO-Projekt der dortigen Universität im Internet einsehbar (www.uni-mannheim.de/mateo/ca-mena/weit1/te05.html); die htm-Fassung wurde für diese Ausgabe benutzt.

Die orthographischen Eigenheiten des Originals wurden nach Möglichkeit beachtet. Orthographie und Interpunktion wurden jedoch überarbeitet und vereinheitlicht; hier dokumentiert nur für den Tragödientext, nicht auch für das Prosa-Argumentum und die Anmerkungen. Stets gedruckt wurde *i* für *j*, *v* für konsonantisches *u*, *u/V* für vokalisches *u/U* und *causa* für *caussa*.

Groß geschrieben wurde: *Sty-* (907, 923, 1237) sowie A V. *Tragoedia*, A VI. *Gallico*, 850 *Patres*, 1067 *Populus*, 1154 *Patrum* und im Darstellerverzeichnis *Comites*; klein dagegen: A IV. *catastrophes*, 257 *deum*, v371 *rex*, v976 *trophaea* sowie trotz Anrede 377 *numen*, 1277 *nate*.

Im Darstellerverzeichnis wurden die des Prologs und der beiden Chöre sowie im Prolog *Nuncius* ergänzt. Die Nennung der Darsteller vor den Szenen wurde geordnet, so 1,2 statt *PDX*, 1,3 *DeCPDiX*, 1,9 *DM*, 2,3 *DPM*, 2,4 *DM*, 4,4 *DeADiX*M, 5,4 *PhDPC*.

A III.	<i>Actu V.</i> statt <i>Actus V.</i>	
A V.	<i>postquam</i> statt <i>post quam</i>	
108	<i>infausto</i> statt <i>instausto</i>	
262	<i>sunt</i> statt <i>sunt a</i>	CAMENA
465	<i>Perseus</i> statt <i>Perses</i>	
597	<i>fraterna</i> statt <i>faterna</i>	CAMENA
654	<i>non et</i> statt <i>non</i>	CAMENA
702	<i>quascunque</i> statt <i>quascuuque</i>	CAMENA
753	<i>prae se fert</i> statt <i>praesefert</i>	
832	<i>muto</i> statt <i>mutuo</i>	CAMENA
v854	<i>Philippus</i> statt <i>PHIIPPUS</i>	CAMENA
877	<i>et</i> statt <i>si</i>	CAMENA
1222	<i>frater</i> statt <i>fater</i>	
1256	<i>patent</i> statt <i>patent omnia</i>	
1257	<i>omnia. videsne</i> statt <i>videsne</i>	

'Komma' gestrichen vor *et, atque, -que, neque, nec, aut, vel, -ve, an, quam* u.ä.: 11, 12, 22, 57, 63, 77, 81, 97, 101, 115, 119, 121, 127, 130, 131, 151, 152, 155, 161, 162, 164, 177, 183, 186, 193, 197, 199, 204, 208, 208, 214, 215, 219, 221, 230, 234, 253, 254, 257, 258, 260, 261, 268, 282, 292, 293, 303, 310, 311, 312, 312, 322, 324, 327, 327, 331, 332, 335, 336, 354, 354, 356, 359, 362, 379, 381, 441, 458, 464, 465, 473, 478, 479, 479, 485, 488, 490, 493, 500, 504, 508, 510, 514, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 535, 537, 543, 558, 563, 566, 572, 587, 599, 599, 613, 614, 617, 618, 620, 622, 638, 645, 657, 666, 668, 670, 674, 680, 683, 684, 688, 697, 698, 698, 704, 704, 707, 708, 733, 735, 737, 743, 744, 751, 753, 756, 757, 762, 769, 783, 785, 787, 793, 799, 805, 813, 815, 816, 819, 821, 822, 829, 844, 848, 859, 861, 864, 866, 869, 877, 877, 885, 894, 902, 905, 916, 922, 923, 928, 960, 970, 980, 984, 1019, v1030, 1041, 1053, 1063, 1065, 1067, 1068, 1074, 1077, 1079, 1082, 1084, 1085, 1086, 1087, 1091, 1096, 1099, 1105, 1107, 1111, 1113, 1114, 1114, 1124, 1129, 1137, 1143, 1144, 1145, 1152, 1154, 1156, 1167, 1178, 1183, 1189, 1192, 1200, 1201, 1206, 1210, 1214, 1229, 1230, 1230, 1230, 1234, 1239, 1240, 1246, 1253, 1278, 1283, 1285, 1289, 1290

'Komma' gestrichen nach: 341 *verbo*, 430 *dolore*, 532 *arrogans*, 698 *Brutius*, 775 *rumor*, 807 *favor*, 822 *exosus*, 838 *haec*, 839 *manum*, 867 *Magnesii*, 902 *sui*, 917 *rebellem*, 1029 *victima*, 1079 *sententia*, 1117 *forum*, 1243 *perire*, 1288 *innocentem*

'Komma' ergänzt: 36 *dii*, 40 *io*, 44 *dii*, 45 *heu*, 48, 50, 51 *heu*, 69 *heu*, 75, 95, 112 *tandemque*, 113, 119, 119, 119, 138 *heu*, 139 *salveto*, 161 *rex*, 164 *rex*, 176, 176, 184, 184, 184, 184, 390, 391 *heu*, 411 *heu*, 413 *ah*, 429 *Persarum*, 429 *heu*, 436 *pater*, 471 *quid*, 497 *Marci*, 498, 527, 527, 529, 597 *heu*, 675 *mea*, 701 *ah*, 718, 718, 728, 756, 793 *en*, 805 *et*, 840, 842 *heu*, 848, 855, 859, 859, 891 *si*, 896 *si*, 900 *patrem*, 904 *quidem*, 904 *habeas*, 907 *vale*, 908 *en*, 912, 929, 946 *et*, 973, 979, 1000, 1000, 1011, 1017, 1025, 1029 *en*, 1031, 1043 *stupete*, 1045, 1085 *et*, 1100 *nescis*, 1187, 1187, 1193 *heu*, 1234, 1244 *morere*, 1246 *migra*, 1256, 1258 *heu*, 1263, 1266, 1266, 1266, 1266, 1268 *heu*, 1269 *ah*, 1274 *ah*, 1274 *vive*, 1278, 1278, 1282 *patriae*, 1282 *oro*, 1284 *et*, 1295 *heu*

'Komma' statt 'Doppelpunkt': 6, 369, 449, 709, 944, 1086

'Komma' statt 'Strichpunkt': 348, 587, 673, 692 *mare*

'Komma' statt 'Ausrufezeichen': 991

'Punkt' ergänzt: 1144, 1257

'Punkt' statt 'Strichpunkt': 192, 677, 695, 1291

'Punkt' statt 'Doppelpunkt': 33, 39, 76, 78, 80, 82, 86, 88, 90, 92, 132, 156, 216, 284, 304, 316, 323, 325, 350, 491, 498, 512, 548 *olim*, 565 *ergo*, 572, 604, 615, 626, 669, 701, 705, 708, 718 *bella*, 793, 808, 897, 927, 986, 994, 1013, 1028, 1083, 1092, 1126, 1130, 1140, 1148, 1160, v1164, 1171, 1188, 1207, 1211, 1223

'Punkt' statt 'Komma': 127, 184, 390 *fili*, 410, 660, 1016, 1030, 1041, 1277

'Strichpunkt' gestrichen: 166 *licet*, 353 *coli*

'Strichpunkt' ergänzt: 1075

'Strichpunkt' statt 'Doppelpunkt': 109, 122, 157, 166, 169, 178, 179, 189, 191, 201, 210, 215, 232, 238, 240, 269, 276, 294, 302, 313, 321, 324, 355, 358, 363, 367, 374, 400, 462, 492, 494, 527, 545, 559, 574, 601, 611, 614, 619, 622, 628, 671, 680, 683, 707, 738, 747, 754, 761, 784, 792, 796, 802, 868, 885, 888, 949, 969, 1020, 1032, 1037, 1051, 1061, 1072, 1090, 1100, 1108, 1122, 1133, 1150, 1153, 1157, 1166, 1184, 1222, 1241, 1280, 1290

'Strichpunkt' statt 'Komma': 126, 716, 778, 918, 1244, 1254, 1256, 1281

'Strichpunkt' statt 'Fragezeichen': 655

'Doppelpunkt' gestrichen: 837 *malis*, 899 *parabo*

'Doppelpunkt' ergänzt: 595

'Doppelpunkt' statt 'Punkt': 394, 545

'Doppelpunkt' statt 'Strichpunkt': 600

'Doppelpunkt' statt 'Komma': 75, 95, 178, 258, 440, 873, 979, 1269

'Ausrufezeichen' statt 'Punkt': 44, 1031, 1274

'Ausrufezeichen' statt 'Doppelpunkt': 909, 992

'Ausrufezeichen' statt 'Komma': 36

'Anführungszeichen' statt Kursivdruck: 883ff., 890ff., 895ff.

'Gedankenstriche' statt 'Klammern': 839f.

Akt 1

- 108 *Sollemne lustrale exercitus*, ritus Macedonum proprius. Liv. l. 40 c. 10 (Editionis Bibliothecae Regiae Delphini, quam ubique sequor).
- 109 De sacro illo funestato. Liv. 140, 6.
- 127 *Persea cura angebat, ne parum pro se una aetas valeret, cum omnibus aliis rebus frater superior esset*. Liv. 39. 53. Similia habent Polyb. in Legat. Excerpt. 442 et Plutarch. in Arato ac Aemil. Paulo.
- 152 Didas Paeoniae praetor, explorator Persei et consiliorum Demetrii proditor, teste Livio, 40, 21.
- 154 Philocles et Apelles Romam a Philippo missi, ut res Demetrii explorarent; iidem corrupti a Perseo. Liv. 40, 20.
- 161 Demetrius a Macedonibus iam rex appellari coeperat, blandientibus nimirum virtuti iuvenis. Liv. 40, 11.
- 180 Gnathaenium Persei mater, extra legitimum torum, infimae fortunae puella. Plutarch. in Arato iterumque in Aemil. Paulo et Livius, 39, 53: *illum pellice ortum esse*.
- 199 Bastarnae ad Istrum erant. Plutarch. in Aemil. Paul. Peuce urbs in insula erat, in medio Istro.
- 209 Expeditionem Demetrii fortissimam adversus Messeniam et Ithomen narrat Pausanias in Messen.
- 232 Romae ab Senatu ait Iustinus *non tam absolutum regem, quam donatum filio patrem. Quae res Demetrio non gratiam legationis, sed odium obtreptionis comparavit ... indignante Philippo, plus momenti apud Senatum personam filii quam auctoritatem patris ac dignitatem regiae maiestatis habuisse*. l. 32 c. 2. Idem pluribus exequitur Livius, 39, 47, et de invidia, 39, 48. Idem et Plutarchus refert in Aemilio et Polybius Legat. Excerpt. 50. Addit Polybius, dissimulatum a rege dolorem, sed Perseum aperte indignatum esse.
- 233 Polybius, loco proxime nominato.
- 237 Sollicitatos a Philippo, quo tempore Demetrius Romae erat, *accolas Istri fluminis barbaros, ut in Italiam irrumperent*, testis est Livius, 39, 35.
- 242 Quidam Bastarnarum, regii generis, *sororem suam in matrimonium Philippi filio pollicebatur; erexeratque consociatio gentis eius animum regis*. Livius, 40, 5.
- 285 Cavisse Philippum, ne alienati animi indicium praeberet, dum bellum parasset, meminit Polybius de Legat. Excerpt. 48.
- 297 *Legatus in Macedoniam Q. Marcius est missus*. Livius, 39, 48, et, ut addit, in Peloponnesum quoque. Polybius etiam *Quintum Marcium* appellat, Leg. Excerpt. 46.
- 311 *Vulgatae opinioni crediderat (Philippus) Ponticum simul et Adriaticum mare et Istrum amnem et Alpes conspici posse; subiecta oculis ea haud parvi sibi momenti futura ad cogitationem Romani belli*. Livius, 40, 21.
- 316 *Non fallebat Demetrium, ablegari se, ne adesset consilio, cum in conspectu locorum consultaret, quae proxime itinera ad mare Adriaticum atque Italiam ducerent*. Idem ibidem.
- 317 *Neque obscurum erat, rebellaturum omniaque, quae tunc ageret diceretque, eo spectare*. Liv. 40, 3.
- 322 Livius l. 36 c. 13 et seqq.
- 323 Livius, 37, 7.
- 325 Livius, 36, 35. Erat *centum pondo*, ut ibi ait Livius. Vt adeo sola materia aequaret pretium librarum 56000, ut notat Ioannes Duiatius hic.
- 327 *Multa et dissimulare et oblivisci et pati praeterita Senatum posse*. Livius, 39, 47.
- 329 *Velle etiam (Senatum) sentire Philippum, integra omnia sibi cum Populo Rom. Demetrii filii beneficio esse*. Idem ibidem.
- 357 De utroque testatur Polybius Leg. Excerpt. 46 et de Philippo, Plutarchus in Arato.
- 363 *Et ipse iuvenis haud dubie inflatior redierat, subnixus erga se iudiciis Senatus concessisque sibi, quae patri negata essent*. Liv. 39, 53. De fastu hoc et regni spe certa Polybius quoque Excerpt. 46.
- 368 *Ferociam insitam in Philippo notavit Livius*, 31, 14.
- 369 *Insueto (Philippo) vera audire*. Livius, 31, 18.

Chor 1

- 381 *Placat equo Persis radiis Hyperiona cinctum, / Ne detur celeri victima tarda deo*. Ovid. Fast. l. 1.
- 392 Ariobarzanem principem accusatum esse apud patrem prodicionis, constat ex Areta de Cnidio, de Rebus Macedonicis l. 3, et Plutarcho, Parall. Graec. et Roman., c. 11.

Akt 2

- 462 Liv. 36, 35.
 475 Romanorum odium in Persei velut effigie ponit Plutarchus, in Aemilio Paulo.
 521 Plut. in Flam.
 529 Fatetur de his omnibus distincte, etsi Graecus ipse, Plutarchus, in eodem Flaminio.
 534 Livius fuse a l. 24 ad 35, utriusque breviter Florus, 2, 7.
 542 De Sardinia, Hispania, Africa, per illud tempus victis, Florus, 2, 7. De Lusitanis, Celtiberis, Aetolis, Cephalenia, Gallis Asiae incolis, Liguribus, Livius sparsim l. 39. Maxime vero de Antiocho Magno, de quo tres triumphus acti, ut idem Livius l. 37 c. 46, c. 58 et c. 59.
 544 *Duobus regibus, Philippo et Antiocho, ... devictis, summa imperii ad Populum Romanum pervenit.* Vell. Patercul. l. 1 c. 6.
 547 *Macedones, affectator quondam imperii populus.* Florus, 2, 7.
 558 *Quod muliebri cogitabat animo, tollere nimirum per fraudes Demetrium.* Liv. 40, 5.
 561 Pullatus apparuit Perseus, cum victus Paulum Aemilium alloqueretur; iterum, cum in triumpho duceretur ab eodem. De priore Liv. 45, 7, de altero Plutarchus in Paulo Aemilio.
 562 *Summittentemque se ad pedes (Perseum Paulus) sustulit nec attingere genua passus etc.* Liv. 45, 7.
 563 *Cum ... terram intuens, diu tacitus fleret.* Liv. 45, 8.
 564 *Paulus maximum nobilissimumque regem in triumpho duxit.* Vell. Paterc. 1, 9. *Quadrennio post in libera custodia Albae decessit.* Idem, 1, 11; narrat de Alba et Val. Max. 5, 1.
 576 Perseus et Demetrium agebant duo fratres germani.
 581 Perseus fuisse natu maiorem Demetrio, habetur ex Polybio, de Legation. Excerpt. 44 et 50. Livius id saepe repetit, l. 39 c. 53, semel, iterum, tertio; l. 40 c. 9, c. 10, c. 11 saepius, c. 12 et c. 15; itemque l. 39 c. 35. Denique l. 40 c. 10 distincte: *Demetrius quinquennio minor.* Vt mirum sit, quid spectarit Pausanias, cui (in Corinth.) Perseus est Demetrio minor.
 586 Plutarch. in Arato et in Paulo Aemil. Livius quoque, 39, 53: *illum pellice ortum esse.*
 615 *Scire (Senatum de Demetrio), quantum salva in patrem pietate possit, amicum eum Populo Romano esse.* Liv. 39, 47.

Akt 3

- 663 *Expertem eum (Demetrium) pater omnium de rebus Romanis consiliorum habebat, totus in Persea versus, cum eo cogitationes eius rei dies ac noctes agitabat.* Livius, 40, 5.
 666 Plutarchus in Aemilio.
 674 De Philippo ad Scotusam et Cynoscephalas victo Liv. 33, 10.
 675 Philippopolis, Tricca, Phaloria, Eurymene, Gonnocondylum, Mallaea, Ericinium aliaque apud Livium, 39, 25. *Hae causae (ereptae tot urbes) maxime animum Philippi alienaverunt ab Romanis.* Liv. 39, 29.
 682 *Nunquam tamen remisit animum (Philippus) a colligendis in pace viribus, quibus, quandoquaque data fortuna esset, ad bellum uteretur.* Liv. 39, 24.
 683 Plutarchus in Paulo et Liv. 39, 24.
 684 Idem ibidem.
 684 Plutarchus in Paul. Aemil.
 689 Traiectum in Italiam cogitasse Philippum, narrat Liv. 31, 7.
 690 *Concussit (Pyrrhus Italiam) et victor prope ad ipsam urbem Romam venit.* Liv. 31, 7.
 693 *Mari tantum Ionio discretus erat.* Liv. 23, 33.
 695 *Non quinto inde mense, quemadmodum ab Sagunto Annibal, sed quinto inde die, quam ab Corintho solverit naves, in Italiam perveniet.* Ita de Philippo Sulpicium Cos. dicentem facit Liv. 31, 7.
 699 De Tarentinis, Graecia maiore, Lucanis, Samnitibus, Brutiis Liv. 31, 7.
 700 Traiectus hic in Italiam decretus olim Philippo fuerat, primum secundo Punico, iterum priore Macedonico. Liv. ibidem.
 706 *Fassus in curia est, non praelio modo se, sed bello victum, nec spem salutis alibi quam in pace impetranda esse.* De Annibale Liv. 30, 35.
 708 *Victo et supplici (Antiocho) pacem atque partem regni dari placuit.* Florus, 2, 8.
 709 *Crescente in dies Philippi odio in Romanos. cui Perseus indulgeret, Demetrius summa ope adversaretur.* Liv. 40, 5.
 711 *Mihi quoque (verba Philippi ad M. Aemilium, Legatum Romanum) in animo est facere, ut regnum Macedonum nomenque haud minus quam Romanum nobile bello sentiatis.* Liv. 31, 18.
 714 *Quoad tecum (ita Demetrius ad patrem de Romanis) illis pax manebit, mecum quoque gratia erit; si bellum esse coeperit, qui obses, qui legatus pro patre non inutilis fui, idem hostis illis acerrimus ero.* Livius, 40, 15.
 719 *Fecissetque Romanis grave bellum, nisi decessisset.* Iustinus, 32, 3. Idem habet Livius, 39, 23.

- 760 *Eum iam regem vivo patre appellant.* Liv. 40, 11.
 764 *Omnium pene Macedonum in eum ora conversa sunt, nec regem se alium rentur habituros esse, quam quem Romani dedissent.* Livius, 40, 5.
 773 *Ita ad patrem Perseus: itaque si mori tacitum oportet, taceamus, precati tantum deos, ut a me coeptum scelus in me finem habeat nec per meum latus tu petaris.* Liv. 40, 9.
 776 *Demetrium ut pacis auctorem cum ingenti favore conspiciebant; simul et spe haud dubia regnum ei post mortem patris destinabant.* Liv. 39, 53.
 777 *Non desistebat Perseus apud patrem nunc amicitiam Romanorum, nunc proditorem ei patris obiectare.* Iustinus, 32, 2.
 778 *Offendebatur interdum (Philippus) concursu Macedonum ad eum; et alteram iam se vivo regiam esse indignabatur.* Livius, 39, 53.
 780 *Omnes homines, omnia loca temporaque suspecta habebat.* Liv. 40, 3.
 781 *Demetrius iis unus omnia est,* ait Perseus ad Philippum, apud Livium, 40, 11.
 782 *Iste enim est, cuius beneficio poenam tibi Senatus remisit, qui nunc te ab armis Romanis protegit.* Liv. 40, 10.
 785 *T. Quintius nunc est auctor omnium rerum isti et magister. Eum sibi, te abdicato patre, in locum tuum substituit.* Liv. 40, 11.

Akt 4

- 857 *Falsas etiam literas, signo adulterino T. Quintii signatas, allatas ab Apelle et Philocle, narrat Livius, 40, 23. Hae literae fidem Persei criminibus fecerunt. Idem ibidem. Maxime falsae literae T. Quintii urgebant.* Liv. 40, 24.
 859 *Demetrius dissimulanter asservari iussus, continuo ab acceptis fatalibus illis literis.* Liv. 40, 23.
 868 *Ex illo divino et immortalis memoriae decreto, quod exstat totum apud Livium, 33, 32, totidemque verbis Graece apud Plutarchum in Quint. Flam.*
 869 *Auditae Quintii velut parentis voces.* Liv. 34, 50.
 870 *Manare omnibus gaudio lacrymae.* Idem ibidem.
 890 *Deprecatio erat in literis: siquid adolescens cupiditate regni prolapsus secum egisset, nihil eum adversus suorum quemquam facturum; neque eum sese esse, qui ullius impii consilii auctor futurus videri possit.* Liv. 40, 23.
 907 *Stygem appellant fontem, ex quo pestiferum virus emanat.* Curtius I. 10. Aliis iuxta Nonacrim Arcadiae Curtio in Macedonia gignitur. Ibidem.
 943 *Fugam ad Romanos Demetrius meditabatur.* Livius, 40, 23.
 963 *Cui consilio adiutor beneficio oblatus videbatur Paeoniae praetor, per cuius provinciam spem ceperat elabi tuto posse.* Idem ibidem.
 965 *Heracleae mortem oppetiit Demetrius.* Liv. 40, 24. Vrbs est Paeoniae proxima.
 978 *In solempni lustrali praeferuntur primo agmini arma insignia omnium ab ultima origine Macedoniae regum.* Livius, I. 40. c. 6.

Chor 2

- 980 *Iratu pater cervicibus abscindi caput filii iussit.* Plutarch. in Parall. Graec. et Rom. c. 11. Et Aretades I. 3 Maced.

Akt 5

- 1062 *Proditum esse illico a Dida Demetrium, cum fugae consilium cepisset, testatur Livius, 40, 23.*
 1106 *Fuga per Paeoniam praeparata arguebatur, et corrupti quidam, ut comites itineris essent. maxime falsae literae T. Quintii urgebant; nihil tamen palam gravius pronunciatum de eo est, ut dolo potius interficeretur.* Liv. 40, 24.
 1139 *Non unus tantum fuit Bruti filius, ut Voltarius licentia poetica fingit (in Bruto Tragoedia); sed duos percussit Liberos suos ..., securi percussit, ut plane publicus parens in locum liberorum adoptasse sibi populum videretur.* Florus, 1, 9. *Filios suos ... securi percuti iussit.* Val. Max. 5, 8.
 Consulis imperium hic primus saevasque secures
 Accipiet; natosque pater, nova bella moventes,
 Ad poenam pulcra pro libertate vocabit. Virg. Aen. 6.
 Livius etiam nomina prodidit: *adolescentes erant liberi, Titus Tiberiusque.* Liv. 2, 4.
 1140 *Imperia Manliana, Romanum proverbium, apud Livium, 4, 29.*
 1142 *Vt in te P. Fonteius vitae necisque potestatem haberet, ut in filio.* Cic. pro Domo, n. 77. *Ipsa Lex Adoptionis ita habebat: Vtique ei vitae necisque in eum potestas siet, uti patri endo filio est.*

- 1151 Vox Philippi acerba in conventu ad Tempe Thessalica in Graecos simul et Romanos, *nondum omnium dierum solem occidisse*. Liv. 39, 26.
- 1183 *Non nequicquam isti unum Demetrium filium te habere, me subditum et pellice genitum appellant*, Persei verba ad patrem, apud Livium, 40, 9.
- 1199 Ita ad Demetrium frater: *regnare utique vis; huic spei tuae obstat aetas mea, obstat gentium ius, obstat vetustus Macedoniae mos, obstat vero etiam patris iudicium. Huc transcendere, nisi per meum sanguinem, non potes*. Idem ibidem.
- 1209 *Nihil praeter deos, pater, et te colui: non Romanos habeo, ad quos confugiam*. Perseus apud Livium, 40, 10.
- 1214 Persei ad patrem verba: *perisse expetunt, quia tuis iniuriis doleo, quia tibi ademptas tot urbes, tot gentes, modo Thraciae maritimam oram indignor*. Liv. 40, 10.
- 1219 *Nec me nec te incolumi, Macedoniae suam futuram sperant*. Ita idem (ibid.) de Romanis ad patrem.
- 1228 Aqua Stygia *ungulae iumentis duntaxat patiens*. Curtius l. 10.
- 1235 Veneno sublatum Demetrium, testis Livius, 40, 24, et Pausanias in Corinth.
- 1240 *Pro se quaeque civitates gentesque, singuli etiam privatim (gravis enim accola omnibus erat) Romam ... venerunt*. Liv. 39, 46.
- 1259 Antigonum elicuisse e Xycho fictarum literarum fraudem fassumque Xychum omnia, narrat Livius, 40, 55.
- 1265 Aqua Stygii fontis *illico necat*. Plinius Hist. Natur. 2, 103. *Summa celeritate corrumpit, nec remedio locus est*. Seneca, Quaest. Natural. 3, 25.
- 1267 *Iniectis tapetibus in caput faucesque, spiritum intercluserunt ... cum in eo ne simplici quidem genere mortis contenti fuissent*. Liv. 40, 24.
- 1286 *Cognita fraude, non minus scelere Persei quam innoxia Demetrii morte cruciabatur; peregissetque ultionem, nisi morte praeventus fuisset*. Iustinus, 32, 3. *Si vita longior suppetisset, haud dubium fuit, quin eum (Antigonum) in possessione regni relicturus fuisset*. Livius, 40, 56, et ibidem praemiserat Philippi ad Antigonum verba haec: *Te unum habeo, quem dignum regno iudicem. Si neminem haberem, perire et extingui id mallet quam Perseo scelestae fraudis praemium esse*.
- 1292 *Brevi post tempore, morbo ex aegritudine animi contracto, decessit*. Iustinus, 32, 3. *Maerore consumptus, post mortem filii decessit*. Liv. 40, 54. Narrat et Pausanias in Corinthiacis.